ידען. געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף ידען אין דייטשלאנד דויערט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 281 | Łódź, Środa, 4 grudnia 1935 | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך ח' כסלו תרצ"ו | № 281

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71.

בעלגישער קעניג פערמיטעלט

וועגען א שלום צווישען איטאליע און אביסיניען

לויט דער איניציאטיוו פון קעניג וויקטאר עמאנועל

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

א חוץ דער שלום־אקציע, וועלכע ווערט איצט
פיהרט דורך לאוואל'ן האט זיך אנגעהויבען א נייע
ציע, וועלכע ס'האט אין דער ריכטונג אונטערגע־
מען דער בעלגישער קעניג לעאפאלד, וועלכער
ט זיך וועגען דעם ענין געווענדעט צום ענגלישען
גיג, ווי מען שמועסט, האט קעניג לעאפאלד זיין
לום־מיסיע אונטערגענומען אויפ'ן פערלאנג פון
טאליענישען קעניג וויקטאר עמאנועל.

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

דער פראנצויזישער אמבאסאדאר אין רוים האט
געהאלטען א קאנפערענץ מיט וויצע־אויסערן
ניסטער סוביטש, וועלכען ער האט פארגעשטעלט
ע קאמפראמיס ־ פארשלאגען פון לאוואל'ן.
ס'גערען ארום קלאנגען, אז פון איטאליען בע־
הט מען זיך נינסטיג צו די דאזיגע פארשלאגען.
עמעגט אויך, אז אויב הילע סעלאסיע וועט מאר
ן פארבעהאלטען וועט ער סוף־כל־סוף איינגעהן
ויף דעם קאמפראמיס.
בעת דעם צוזאמענטרעף פון האר מיט לאוואל'ן
וועט דער ענין געטוי ארומגערעדט ווערן.

קאפענהאגען, 3 (ספ. טעל.)

א קארעספאנדענט פון א היגער צייטונג האט גע־
האט א געשפרעך מיט'ן נעגוס הילע סעלאסיע ווע־
גען דער מעגליכקייט פון א פרידליכער ערלעדיגונג
פון א טאליעניש ־ אביסינישען קאנפליקט. דער
קייזער האט ערקלערט, אז ער גלויבט, דאס די נאפט
סאנקציעס וועלען שטרענג אדורכגעפיהרט ווערן.
די איטאליענער וועלען זיין געצוואונגען צו שליסען
שלום, פאר אונז אבער וועט די פראגע פון שלום ווע־
רען אקטועל ערשט דאן, ווען אין דער טיגרע־פרא־
ווינץ וועט נישט זיין קיין איין איטאליענישער זעל־
נער.

ווען ס'זאל קומען צו וואפענשטילשטאנד ווע־
לען מיר פערלאנגען, אז די איטאליענער זאלען פער־
לאזען אלע פערנומענע טעריטאריעס אין אביסי־
ניען, ווען דער בעדינג זאל אפגעווארפען ווערען,
זענען מיר דעצידירט מיט כח ארויסצווארפען די
איטאליענער און ערשט דאן צוצוטרעטען צו די
שלום־אונטערהאנדלונגען.

דער נעגוס האט נאך ערקלערט, אז אידער עס
וועט נאך קומען צו שלום־אונטערהאנדלונגען וועט
פארקומען א גרויסע אביסינישע אפענסיווע, ס'וואלט
אבער בעסער געווען, אז די איטאליענער זאלען קו־
מען צו דער איבערצייגונג, אז זיי האבען געהאט א
דורכפאל און זאלען זיך צוריקציהען פון אפריקא.

ענגלאנד און פראנקרייך וועלען ווארנען דייטשלאנד

געגען דער צו גרויסער בעוואפנונג

פאריז, 3. (ספ. טעל:) די צייטונגען שריי־
בען, אז אויף דער שבת'דיגער קאנפערענץ צווישען
ענגלישען אויסערן־מיניסטער האר און פרעמיער
לאוואל, וועט דער ענגלישער מיניסטער פארלעגען
אז פראנקרייך זאל צושטעהען צום דעמארש וועל־
כער וועט פארקומען אין בערלין וועגען בעגרעני־
צען די דייטשע בעוואפנונג.

פראנצויזישער פארלאמענט

געגען דער מילדער בעהאנדלונג פון די פאשיסטישע ליגעס

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

היינט האט זיך אין פראנצויזישען פארלאמענט
אנגעהויבען די דיסקוסיע איבער די אינטערפע־
לאציעס וועגען דער טעטיגקייט פון די פאשיסטישע
ארגאניזאציעס.

דער ערשטער האט גערעדט דער קאמוניסטי־
שער דעפוטאט ראמעט, ער האט בעשולדיגט לא־
וואלס רעגירונג, אז זי ארבייט אין פערשטענדיגונג
מיט די פאשיסטישע ליגעס.

דאן האט גערעדט דער ראדיקאל שערגו,
ער האט געזאגט, אז אויב די רעגירונג וועט נישט ענ־
דערען די מילדע מעטאדעס בנוגע צו פאשיסטען
וועט דער פארלאמענט ענדערען די רעגירונג.

ס'האט נאך גערעדט דער סאציאליסטישער
דעפוטאט וואליע, וועלכער איז אויך שארף ארויס־
געטרעטען געגען דער מילדער בעהאנדלונג פון
די פאשיסטישע ליגענס.

די דעבאטע איז אפגעלעגט געווארען ביז
דאנערשטאג.

אויפ'ן ווייטען מזרח

כינא פראטעסטירט.

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

פרעמיער לאוואל האט אויפגענומען דעם כינעזי־
שען פארשטעהער, וועלכער האט אויסגעדריקט דעם
פראטעסט פון זיין רעגירונג געגען דער האנדלונג
פון יאפאן אין צפון־כינא.

קאמף מיט רויטע אפטיילונגען אין שעטשוואן.

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

דער מארשאל טשאנג־קאי־שעק איז ארויסגעפאה־
רען פון נאנקין אויפ'ן פראנט פון קאמף מיט די
רויטע אפטיילונגען אין דער פראווינץ שעטשוואן,
כדי איבערצונעהמען די אנפיהרונג איבער דער נאנ־
קינער ארמעע. דער אפפאהר פון טשאנג־קאי־שעק
בעווייזט, אז די רויטע אפטיילונגען ווילען איצט
אויסנוצען דעם כאאס אין כינא.

כינעזישער פראטעסט אין לאנדאן.

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

דער כינעזישער אמבאסאדאר האט פראטעס־
טירט ביי דער ענגלישער רעגירונג געגען דער יא־
פאנישער ארמעע אין צפון־כינא.

אפגעלעגט די קאנפערענץ

טאקיא, 3 (ספ. טעל.)

די קאנפערענץ, וועלכע האט געזאלט פארקומען
אין נאנקין צווישען די פארשטעהער פון יאפאן און
כינא איז אפגעלעגט געווארען אויף אן'אומבעשטימ־
טער צייט.

גרויסע עראפלאן־קאטאסטראפע אין מאסקווע

6 דערהרגעטע פאסאזשירען

ריגא, 3 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון מאסקווא, איז בעת א פליה־
פרוב מיט אן'עראפלאן פון א נייער קאנסטרוקציע
פארגעקומען א קאטאסטראפע, 6 פערזאן זענען
דער'הרגט געווארען, צווישען די דער'הרג'עטע גע־
פינען זיך: דער דירעקטאר פון די עראפלאן־
ווארשטאטען ספעכאבסקי, די אינזשיניערען קולאוו,
מעלאמעד, זשארקאוויטש, סמירנאוו און דער פלי־
הער אבלאזאווסקי.

יודען־העצערישע אגיטאציע צווישען דער דייטשער מינדערהייט אין טשעכאסלאוואקיי

פראג (יט"א) די פראגער פרעסע בעריכטעט
וועגען א פערשטארקטער יודען־העצערישער אגיטא־
ציע צווישען דער דייטשער מינדערהייט אין טשע־
כאסלאוואקיי, אויף די געביטען, וואו עס איז קאנ־
צענטרירט די דייטשע בעפעלקערונג, ווערען אריינגע־
פיהרט די אנטי־יודישע נאצי־מעטאדען דורך א באי־
קאט פון יודישע געשעפטען, געזעלשאפטליכע אי־
זאלירונג פון די יודען אין די קלענערע שטעט, אפ־
טיילען די יודישע קינדער אין די אלגעמיינע שולען
א. ז. וו. די מויערן ווערען פערקלעפט מיט יודען־
העצערישע נאצי־פלאקאטען און אויפשריפטען.
,,פראגער מיטאג'' בעשולדיגט דעם פיהרער פון
דער סודעטען ־ דייטשער פארטיי קאנראד הענליין
אז ער טראגט די פעראנטווארטליכקייט פאר דער
ווילדער יודען־העצע, הגם אפיציעל איז די פארטיי
נישט אנטיסעמיטיש.

אונזער ווארט

ציגיינער, נעגער... און יודען

די נירנבערגער משוגענע און שענדליכע געזעצ־
צען האבען נאך נישט געפינען קיין תיקון, יעדער
איינציגער ,,מומחה'' אין נאצי־לאנד פרובט אויף
זיין שטייגער אויסצוטייטשען די געזעצען, פאר וועמען
מען זיי זענען געשאפען, אויף וועמען זיי זענען חל
און ווי אזוי זיי זאלען אנגעווענדעט ווערען, לעצ־
טענס האט זיך וועגען דעם ארויסגעזאגט דער נא־
צישער אינערן־מיניסטער פריק אין דער דייטשער
,,יוריסטען ־ צייטונג''. ער האט דארט ווייטער דער־
צעהלט חכמות וועגען דעם, אז די געזעצען זענען
נישט נאר געווענדעט נאר געגען יודען, ווייל די ראסען־
געזעצען און בירגער־געזעץ זענען געווענדעט אויך
געגען ציגיינער און נעגערים...

ס'איז נישט קיין פראגע וועגען דעם, אז מיר
זאלען זיך חלילה בעליידיגען צוליב דעם, וואס פריק
שטעלט די דייטשע יודען אויף איין מדרגה מיט די
ציגיינער און נעגער, דאס איז א גאנץ אנדערע פרא־
גע, וועלכע קומט נישט אין בעטראכט בעת דער דיס־
קוסיע וועגען די שענדליכע און אידיאטישע געזע־
צען, וועלכע שטעהען אין דער קולטורעלער יו־
ריסטישער וועלט נישט אויף דער טאג־ארדנונג. עס
האנדעלט זיך נאר וועגען דעם, צוליב וואס פארא
סיבה אזא מין פריק קומט איצט אלס אפיציעלער
מענש אין אן'אפיציעלער צייטונג זיך צו ,,פערענט־
פערן'', אז מ'האט נישט געמיינט נאר יודען, נאר
מ'האט אין זינען געהאט די ראסע; א סימן, אז די
געזעצען זעמען אויך חל אויף ציגיינער און נעגער.
פריק און זיינס גלייכען ווילען דעם גרויסען וועלט־
שווינדעל איינהילען אין א מאנטעל פון טעאריע
און וויסענשאפט מ'שטיינס געזאגט און אזוי ארום
ווידער איינשלעפערן דאס וועלט־געוויסען. וועלכעס
הויבט אן צו ערוועקען און זיך ארומזעהען, אז
אידיאטיזם און פערקריפלונג וויל זיך אריינרייסען
אויך אין דער וויסענשאפט און דארט זאגען א דעה.

די אלע אויסטייטשונגען, אויספיהר־תקנות און
אויפקלערונגען, וועלכע ווערען נעגעבען די ראסען־
געזעצען זענען א סימן דערפון, אז ביי די מחברים
אליין האט זיך איבערגעקעהרט אין די געדאנקען
און זיי זוכען א בעגריעדונג שוין נאכדעם, ווי זיי
האבען דאס שפיצעל געמאכט.

מיר, יודען, נעהמען זיך נישט איבער מיט די
דאזיגע אלע ,,אויפקלערונגען'', פאר אונז איז קלאר
דער ציל, וועלכער הייסט — אויסראטונג פון די
יודען. קאמענטארען זענען פאר אונז לחלוטין
איבריג.

ב.

טאג־טעגליך

וואס וויל ענגלאנד?

איירָאפא, וועלכע פערפאלגט מיט אזא שפאנונג
ם קאמף וועגען אפשטעלען פאר איטאליען דעם
פלוס פון נאפט, שטעלט זיך א פראגע, וואס וויל
יגענטליך ענגלאנד?

צי וויל זי נאר שנעל ליקווידירען די מלחמה
ין אפריקא, אדער זי שטרעבט צו שטיצען מוסא־
ני'ן אין דעם פאשיזם? די ענגלענדער אליין פער־
מערן בסדר, אז זיי זענען גוטע פריינד סיי דער
זנערליכער ארדנונג פון איטאליען און סיי מוסא־
יני'ן, ס'איז אבער א פאקט, אז דער פאשיזם בע־
וערוהיגט שטארק ענגלאנד, זי פיהלט, אז דער פא־
שיזם מיט מוסאליני'ן בראש חלומ'ען וועגען א ריי־
שער רוימישער אימפעריע, די דאזיגע טענדענצען
אזען נישט רוהען בריטאניען.

אין לאנדאן האט מען זיך געזאגט, אז מ'דארף
בעפרייען איטאליען, אז די רוימישע אימפעריע
איז נאר טאקע א חלום און אז זי האט נישט איצט
יין מעגליכקייט פון נייע טעריטאריאלע ערָאבערונ־
גען.

ס'ליגט אבער נישט אין אינטערעס פון ענגלאנד
צו שטירצען דעם פאשיזם, די קאנסערוואטיסטען קע־
נען דאך נישט שטרעבען צו קיין רעוואלוציע אין
איטאליען, ס'ליגט אויך נישט אין אינטערעס פון
ענגלאנד אפצושוואכען די פאזיציע פון איטאליען
אין איירָאפא צוליב דער ,,אנשלוס''־פראגע. א מפלה
פון איטאליען וואלט געפרענגט צו א בונט פון די
געלירטע פעלקער, און דאס ליגט זיכער נישט אין
אינטערעס פון ענגלאנד.

ענגלאנד האט דעריבער געגוג ספקות צו העלפען
איטאליען צו אנ'ערענפולען קאמפראמיס, איהר
ציל האט די בריטישע אימפעריע שוין דערגרייכט.
איטאליען האט מורא פאר ענגלאנד. ס'ליגט שוין
נישט איצט אין אינטערעס פון ענגלאנד איבערצו־
ציהען די סטרונע, דאס וואלט געווען א געפאהר פאר
איהר אליין און פארן שלום אין איירָאפא. און דע־
ריבער איז נישט אויסגעשלאסען, אז ווען די שפאנ־
נונג פון דער אינטערנאציאנאלער לאגע האט שוין
דערגרייכט איהר העכסטען פונקט, קען לייכט קומען
צו א שנעלער אפשפאנונג. דערצו נעהט עס טאקע.
ס'איז נאהענט די צייט פון א קאמפראמיס אין אפ־
ריקא.

א. ב.

געעפּענט די ווארשאווער הויכשולען

די רוּהע איז נישט געשטערט געוואָרען

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש)
אין הסכּם מיט די פּראָוויסאָרישע זענען היינט געעפענט געוואָרען אַלע הויכשולען אין וואַרשאָ, פאַר די בנינים פון די הויכשולען האָבען זיך געפונען פּאָליציי-פּאַטרולען. די רוּהע איז אין ערגעץ נישט געשטערט געוואָרען.

פּראָפ. שוויענטאָסלאַווסקי זאָל ווערען בילדונגס-מיניסטער

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש)
די נאָהענטסטע טעג ווערט ערוואַרט די נאָמינאַציע פון פּראָפ. שוויענטאָסלאַווסקי אויפ'ן אַמט פון בילדונגס-מיניסטער.
ד"ר שוויענטאָסלאַווסקי איז איינער פון די בעדייטענדסטע געלערנטע, ער איז 60 יאָהר אַלט און איז פּראָפעסאָר אין לעמבערגער פּאָליטעכניקום.

די אייזען-מאַגנאַטען גיבען נישט נאָך

די רעגירונג וועט זיי דערצו צווינגען

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש)
ווי מיר דערוויסען זיך האָט דער פּוילישער סינדיקאַט פון אייזען-הוטעס זיך אָפּגעזאָגט צו פאַרקלענערען די פּרייזען, די רעגירונג פאַרלאַנגט אַ רעדוקציע פון 10 פּראָצענט. אויב דער סינדיקאַט וועט ביז היינט נישט איינגעהען אויף דער רעדוקציע וועט די רעגירונג דאָס איינפיהרען אויף אַ צוואַנגס-אופן.

קאָנפערענץ פון ווארשאווער קרן-היסוד-קאָמיטעט

מיט די נישט-ציוניסטישע מיטגלידער פון דער אגענץ

וואַרשאָ, 3 (יט"א טעלעפאָניש)
ס'איז פאָרגעקומען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ פון קרן-היסוד מיט די נישט ציוניסטען פון דער אַגענץ אין פּוילען, צווישען אַנדערע זענען אָנוועזענד געווען: סעקרעטאַר פּראָפעסאָר שאָר, ג. סעג. שערעשעווסקי, יעקב לעשטשינסקי, קאָרטשאַק א. אַנד.
דער דירעקטאָר פון ק"ה דיכטער לייב יפה, האָט געהאַלטען אַ גרויסען רעפעראַט, ס'זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע בעשלוסען.
צום דירעקטאָריום פון ק"ה זענען דעלעגירט געוואָרען: שערעשעווסקי און לעשטשינסקי.

שטאַרקע רעגענס אין ארץ-ישראל

שאַפען פערשידענע שוועריגקייטען

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)
צוליב די שטאַרקע שלאַקס-רעגענס, איז דער עמק חפר איבערגעגאַנגען פערגאָסען געוואָרען אַזוי אַז די קאָמוניקאַציע איז איבערגעריסען געוואָרען, צוליב דעם פעהלען אויס לעבענסמיטעל-פּראָדוקטען.

דר. ראַטענשטרייך קאָנפערירט

מיט פאַרשטעהער פון די האַנדעלס-ספערען אין א"י

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)
ס'איז פאָרגעקומען אַ גרויסע בעראַטונג פון פאַרשטעהער פון די האַנדעלס-ספערען אין ארץ-ישראל מיט'ן עקזעקוטיוו-מיטגליד ראַטענשטרייך. ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען די שלעכטע לאַגע פון יודישען האַנדעל אין ארץ-ישראל.
דער פּרעזעס פון סוחרים-פעראיין, האָט אונטערגעשטראָכען, אַז די עקזעקוטיוו דאַרף שאַפען אַ ספּעציעלען דעפּאַרטאַמענט פאַר האַנדעלס-ענינים.
אַנטילעוויטש האָט אָנגעוויזען אַז די קאָאָפּעראַטיווען שטערען די ענטוויקלונג פון האַנדעל.
ראַטענשטרייך האָט ערקלעהרט, אַז די עקזעקוטיוו וועט גינסטיג בעטראַכטען די פּאָסטולאַטען פון האַנדעלס-פאַרשטעהער.

מאַרגען—אַ זיצונג פון סיים

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש)
ווי בעקאַנט קומט מאָרגען פאָר די ערשטע בודזשעט-זיצונג פון סיים, ס'איז שוין זיכער, אַז די עקספּאָזע אויף דער ערשטער זיצונג וועט האַלטען נישט דער פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי, ווי ס'איז געווען פאָרגעזעהען, נאָר דער פינאַנץ-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי

קאַמפּיין פון 2½ מיליאָן דאָלאַר אויף ציוניסטישע צוועקען

ניו-יאָרק, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)
דאָ איז פאָרגעקומען אַ גרויסע קאָנפערענץ פון די ציוניסטישע גרופּירונגען, אויף וועלכער ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, צו פּראָקלאַמירען היי יאָהר אַ קאַמפּיין פון 2 און אַ האַלב מיליאָן דאָלאַר

די לייטונג פון „העבודה" האָט נישט דעמיסיאָנירט

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)
פון דער „העבודה" לייקענט מען אָפּ די קלאַגען, אַז די לייטונג זאָל זיך האָבען אָפּגעגעבען אין דעמיסיע.

„דאַנציגער עכא" ווידער קאָנפיסקירט

דאַנציג (יט"א) דער לעצטער נומער פון איינציגען יודישען אָרגאַן אין דאַנציג „דאַנציגער עכא" איז ווידער קאָנפיסקירט געוואָרען. אין דעם דאָזיגען נומער זענען ערשינען די יט"א-בעריכטען וועגען דער שטעלונג פון פיהרענדע ענגלישע און פראַנצויזישע פערזענליכקייטען, בעזונדערס פון די קירכליכע קרייזען, צו די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד.

קראָקאָווער קהלה פערגרעסערט זיך

קראָקאָ (יט"א) ווי יט"א דערוויסט זיך וועט איינגיכען אַריין אין קראָקע אַ פעראָרדנונג וועגען איינגלידערן די פּאָדגורזשער קהלה אין קראָקע. אַ צוזאַמענהאַנג הערמיט וועלען די סקאַווינער יודען וועלכע האָבען ביז-איצט געהערט צו דער פּאָדגורזשער קהלה אַנגעשלאָסען ווערען צו דער וויעליטשקער קהלה.
די קהלה-וואַהלען אין קראָקע זאָלען פאָרקומען נאָך פאַר פּסח.

שטורמישע דעמאָנסטראַציעס געגען די דייטשען

וועלכע זענען געקומען צום פוסבאָל-מעטש ענגלאַנד—דייטשלאַנד קיין לאָנדאָן

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.)
ווי בעקאַנט קומט היינט פאָר דער אינטערנאַציאָנאַלער פוסבאָל-מעטש צווישען ענגלאַנד און דייטשלאַנד.
די דייטשע פוסבאָליסטען זענען נעכטען אָנגעקומען אויפ'ן פליה-פּלאַץ אין קריידאָן און אין געהיים אָפּגעפאָהרען אין האָטעל, נישט קוקענדיג אָבער דערויף האָט מען זיך דערוואוסט ווי די דייטשען געפינען זיך און פאַרן האָטעל איז פאָרגעקומען אַ שטורמישע דעמאָנסטראַציע פון די געגנער צו פאַרבינדען ספּאָרט-בעציהונגען מיט דייטשלאַנד, די פּאָליציי האָט געמוזט אינטערווענירען.
נעכטען זענען אויך געקומען די ערשטע טראַנספּאָרטען דייטשע צושויער, זיי זענען אַראָפּגעגאַנגען פון דער שיף מיט פעהנדלעך מיט האַקען-קרייצען אין די הענד, וואָס האָט דערפיהרט צו צוזאַמענשטויסען מיט דעם ענגלישען פּובליקום, אין רעזולטאַט האָט די פּאָליציי פאַראָרדענט, אַז די דייטשען זאָלען בעהאַלטען די פעהנדלעך.
איין אָוועגד איז אין לאָנדאָנער רעסטאָראַנען געקומען צו פערשידענע געשעהענישען און צוזאַמענשטויסען צווישען די געקומענע דייטשען און ענגלישען פּובליקום.
די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען און די לייבאָר-פּאַרטיי האָט צונויפגערופען פאַר'ן מעטש אַ אַנטי-דייטשען מיטינג אין הייד-פּאַרק, פון וואַנען ס'וועט אייגעאָרדענט ווערען אַ דעמאָנסטראַציע צום ספּאָרט-פּלאַץ, וואו דער מעטש קומט פאָר. מ'ריכט זיך אויף ערנסטע געשעהענישען.

ד"ר
B. Robinzon
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף 10 פּאַמאַרסקאַ 10
פּראָנט II שטאָק, טעל. 131-86
נעמט אָן פון 6 ביז 8 אָוונד.

Dr. med.
W. Łaski
ספּעציעל אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
2 פּאָלודניאָווא 2
און נעמט אָן נאָר 2 שעה פון 11—1 ביי
יויף נייערס מאַרק 3/4
Plac Reymonta 3/4.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען-, האַרץ- און סקלעראָז-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה. 3—5, 8—9

רעטשניצ...
פאַר וועגעריש-קראַנקע
מאָגען-שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי דאָקטער פון 11—1 און פון 5—7 אָוונט.
אַ בעראַטונג 3 זל.

פּאַראַפין-אַפּאַראַטען,
פּאָדען-פיהרער און מיילען
פאַר שפּול-מאַשינען
בעקומט מען אין דער מעכאַנישער שלאָסעריי
י. רעדער
לאָדז,
11-טער ליסטאָפּאַדאַ 11/13

„תומכי-אורחים"
פּאָמאָרסקאַ 18, טעל. 266-31
מיר טיילען מיט, דאָס אין פעראיינס-קאַנצעלאַריע אַמטירט
אַנ'אַדוואָקאַט
יעדען מאָנטאָג און מיטוואָך פון 7 ביז 8.30 אָוונט און ערטיילט
יורידישע עצות
פאַר מיטגלידער, שפּענדער פון אונזער אינסטיטוציע און פאַר אומפערמעגליכע—
בענצליך אומזיסט.
אַ מינימאַלען אָפּצאָהל ווערט גענומען פאַר דורכפיהרען פּראָצעסען.
די פערוואַלטונג.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9—2 און פון 4—8 אָוונט

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — רעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11—2 און פון 5 ביז 8.30

געדענקט, שטשעשליווי
פיי
צום ווינטער-סעזאָן. אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראָנט II שטאָק.

לעזט און פערשפּרייט דעם נייעם פאָלקסבלאַט

Dr. med.
P. Braun
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 81
טעל. 100-57.
נעמט אָן פון 8—1 און פון 4—8 אָוונט.

Dr. med.
A. Banasz
כירורג-אורולאָג
Wólczańska 23, tel. 139-88
האָט בענייט די אויפנאַהמען.
נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

Dr. med. H. Wajs
כירורג
וואוינט יעצט
פּיעטריקאָווער 17
טעל. 148-01

זש. ט. ק. (וואָלטשאַנסקאַ 35, טעל. 121-53)
שבת, ד. 7-טען דעצעמבער ה. י. פּונקט 9 אָוונט, קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל וואָלטשאַנסקאַ 35. טעל. 121-53)
אַ הומאָריסטישער וואָרט-קאָנצערט
פון א. נ. „כל-בו"
אויסגעפיהרט דורכ'ן טאַלענטירטען הומאָריסט
ש. יאַנאָווסקי און אַ חברה כל-בו'ניקעס.
אין פּראָגראַם: גראָטעסקען, אימפּראָוויזאַציעס, לידער, פּאַראָדיעס א. ז. וו. איינגאַנג פאַר מיטגלידער און געסט!

Wyrazy głębokiego współczucia
czcigodnej
p. BORNSZTAJNOWEJ
z powodu zgonu Jej ukochanego
b. p. OJCA
składają
Fajngoldowie.

פאַר גאָלד,
בריליאַנטען
און לאָמבאַרד-קווימען
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med. M. Wejs
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
לאַגעווניצקאַ 25 טעל. 215-18
ביים קאַבינעט: בעלויכטונג מיט קוואַרץ-לאָמפּען און עלעקטריזאַציעס.

Dr. J. Lubicz
כירורג און אָרטאָפּעד
9 פּאָלודניאָווא 9
טעל. 183-17.
פאַר אונבעמיטעלטע —
רעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
שערפּיצען 37 (בענעדיקטאַ) .6
נעמט אָן פון 5—7 נאָכט.

סענסאציע אויפ'ן פראצעס
וועגען ערמארדען דעם מינ. פיעראצקי
איינער פון די אנגעקלאגטע הויבט אן רעדען פויליש און איז זיך אלץ מודה

די היינטיגע געריכטס־פערהאנדלונגען האבען ר אנגעהויבען האלב 11 פארמיטאג. באלד אין אנ־ יב שטעהט אויף דער אנגעקלאגטער מאלוצא און ץ אומגעריכט הויבט ער אן צו רעדען פויליש. זאגט: צוליב די נעכטיגע ערקלערונגען פון ות ספאלסקי און צוליב דעם, וואס שוין אין אנ־ יב האב איך געצווייפעלט צי איך טו גוט ווען איך ג זיך אפ צו געבען ערקלערונגען, בעט איך מיר ערלויבען צו געבען א ערקלערונג, כאטש אין דער עטער פאזע פון פראצעס.

די האזיגע ערקלערונג רופט ארויס א גרויסע סענ־ אציע.

דאס געריכט ערלויבט דאס און אלע איבעריגע געקלאגטע ווערען ארויסגעפיהרט פון זאל.

— איך האלט, הויבט אן מאלוצא, אז רעדען ין ווארשא אויף פויליש איז בעגרינדעט. כדי אויפ־ קלערען די מאטיווען, מיט וועלכע איך האב זיך ריכטעט ביים געבען ערקלערונגען אין דער אויס־ ארשונג, האלט איך, אז איך בין פערפליכטעט צו רעדען פויליש. איך ערקלער, אז איך בין שולדיג אין געהערען צו דער אוקראאינישער נאציאנאליסטישער רגאניזאציע, און איך בין שולדיג דערין, וואס איך אב זיך מודה געווען אין דעם, וואס איך האב גע־ ן און ווי אזוי איך האב געטון. שוין פאר מיין עסט האב איך געהאט ספקות צו די טעטיגקייטס־ עטאדען פון דער ארגאניזאציע, אבער אין דער יט ווען כ'בין אין איהר אריינגעטרעטען איז דאס עווען דער איינציגער וועג, וועלכער האט געזאלט ערפיהרען צו שאפען די אוקראאינישע מלוכה. אין ער ארגאניזאציע בין איך אריינגעטרעטען אין יאהר 193.

בעטראכטענדיג שפעטער די געשעהענישען, עלכע זענען פארגעקומען נאך מיין ארעסט, האב יך זיך איבערצייגט, אז די מעטאדען און טאקטיק ון דער ארגאניזאציע האבען אונז געשטעלט אין לאגע אהן אויסוועג. דעריבער האב איך בעשלא־ ען נישט צו בעהאלטען די פראגען פון ערמארדען עם מיניסטער פיעראצקי און דיר. קאבי. דאס אויפ־ לערען די האזיגע פראגע פאר דער אוקראאינישער עזעלשאפט איז געווען א נויטווענדיגקייט.

ווייטער דערצעהלט מאלוצא וועגען זיינע ריי־ זעס קיין אויסלאנד. ער איז געפאהרען קיין פראג ויט'ן אויפטראג פון באנדערא'ן. דארט האט ער יך גערעדט מיט'ן פולק. קאנאוואלעץ. וועגען אינ־ האלט פון געשפרעך געדענקט ער נישט.

דאן דערצעהלט דער אנגעקלאגטער ווער ס'זע־ ען געווען די אנפיהרער אין פוילען. פראווידניק יז געווען דער אנגעקלאגטער באנדערא, פרעזע־ עפערענט — ספאלסקי, ארגאניזאציע־רעפערענט — ער אליין, פאליטישער רעפערענט — נאניק. צו ער עקזעקוטיווע האט אויך געהערט אננא טשעמע־ ינסקא.

ער דערצעהלט, אז מיט'ן אנגעקלאגטען לעבעד אט ער זיך געטראפען אין ווארשא, וועלכער האט א געוואוינט א לענגערע צייט. לעבעד האט געבע־ ען געלד און אויפ'ן אויפטראג פון באנדערא האט יהם מאלוצא ארויסגעשיקט א געוויסע סומע.

מאלוצא דערצעהלט ווייטער ווי אזוימאטשעיקא אט דערשאסען דעם מיניסטער פיעראצקי און ווי זוי ער איז אנטלאפען. ער זאגט אויך, אז ס'איז מת, אז דער אנגעקלאגטער לעבעד איז דער זעל־ ער סקיבא, וועלכען מ'האט ארעסטירט אין סוווי־ עמונדע. מאטשעיקא האט בעת'ן אטענטאט דורכ־ ויס געוואלט, אז די באמבע זאל אויפרייסען, אבער אס האט זיך איהם נישט איינגעגעבען. ער אליין אט געהאלפען מאטשעיקא'ן צו אנטלויפען פון וילען דורך טשעכיען.

דער אנגעקלאגטער דערצעהלט דאן גענוי ווע־ ען דעם צוגעגרייטען אטענטאט אויפ'ן וואיעוואדע יוזעפסקי. דעם בעפעהל האט געגעבען באנדערא. ווייטער וועגען אטענטאט אויפ'ן קאמיסאר קאסאר־ ורזקי, וועלכען ס'האט אויסגעפיהרט איינער פון די אנגעקלאגטע מיכאל.

זעהר גענוי דערט מאלוצא וועגען אטענטאט אויפ'ן דירעקטאר סאבי וועלכען ס'האט אויך אויס־ געפיהרט מיכאל.

ווייטער גיט מאלוצא אויס די פסידאנימען פון אלע אנגעקלאגטע.

צום סוף זאגט דער אנגעקלאגטער: איך בין צו־ זאמענגעבראכען, איך האב בעשולדיגט פיל מענשען ס'איז נישט פארהאן פאר מיר קיין שום בערעכטי־ גונג, איך בין א פערלוירענער מענש. איך ווינש קיי־ נעם נישט צו האבען אזעלכע איבערלעבענישען, ווי איך האב געהאט. איך בעט אלע, וועלכע איך האב ארגאניזירט, אז זיי זאלען זיך פערטראכטען, כדי נישט צו קומען צו די איבערלעבענישען, וועל־ כע איך און די איבעריגע אנגעקלאגטע האבען מיט־ געמאכט, ווייל דאס וועט נישט העלפען דעם אוק־ ראאינער פראבלעם.

דער אנגעקלאגטער ווערט דאן גענומען אונטער א קרייץ־פערהער פון די פארטיידיגער, וועלכע ער גיט אבער די זעלבע ענטפערן.

נאך דער הפסקה ערקלערט דער פארזיצער, אז פון 7 אנגעקלאגטע באנדערא, לעבעד, קלימישין, פידהייני, קאפרינעץ, ראק און טשארני איז אנגעקו־ מען א ביטע, אז מ'זאל זיי צוריק אריינלאזען אין איינצעל־קאמערן ווי פריהער. די ביטע ווערט בע־ ריקזיכטיגט, א חוץ פאר טשארני, וועלכער איז קראנק.

דאן קומט פאר די קאנפראנטאציע פון קראקא־ ווער תפיסה־נאטשעלניק מיט דעם נעכטיגען עדות ספאלסקי. דער תפיסה־נאטשעלניק לייקענט, אז ער זאל האבען דעם עדות געשלאגען.

דער פראקוראר לעגט דאן פאר צו פערפיהרען א פראצעס געגען ספאלסקי'ן פאר פאלש בעשולדי־ גען א מלוכה־בעאמטען. דאן ווערען אויסגעהערט א רייהע עדות [illegible] פאליציי־בעאמטע, וועלכע ווילען נישט אויסזאגען פון וואנען זיי בעזיצען די ידיעות פון דער אוקראאינישער ארגאניזאציע, פער־ שטעלענדיג זיך מיט דינסט־געהיימניש.

די פארטיידיגער פערלאנגען אויסצוהערען די קאנפידענטען, דער פראקוראר איז קאטעגאריש גע־ גען דעם.

צום סוף פון פראצעס בעטען די אוקראאינישע פארטיידיגער, אז מיטוואך זאל נישט פארקומען קיין פערהאנדלונגען, צוליב דעם, וואס עס פאלט אויס אן אוקראאינישער יום־טוב.

דער פארזיצער רייסט דעריבער איבער דעם פרא־ צעס ביז דאנערשטאג.

רוה אויפ'ן פראנט
און אויך אין דער סאנקציע־פראגע

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

אין דער קריגס־טעטיגקייט אויפ'ן פראנט איז געקומען צו אן איבעררייס. דאס הייסט נאך נישט, אז ס'איז נישט געפאלען קיין איין שאס. די פאר־ טיזאנער פאלען כסדר אן אין די בערג אויף די איטאליענישע פאטרולען און לעבענסמיטעל־טראנ־ ספארטען, די פארטיזאנער פערניכטען אויך די שאסעען, וועלכע די איטאליענער האבען געבויט.

וואס שייך מאקאלע האבען די זשורנאליסטען בעקומען די ידיעה, אז אין דער שטאט האט ארייג־ מארשירט די אפטיילונגען פון ראס סעיום, קיין אפיציעלע בעשטעטיגונג פון דער דאזיגער ידיעה איז נאך נישט פערהאן.

אויפ'ן דרום־פראנט נעהמען די קאמפען אן א פאזיציע־כאראקטער, דאס מיליטער פון ראס דעסטא פערלאזען נישט זייערע פאזיציעס.

דער איטאליענישער גענעראל גראציאני גרייט זיך צו א נייעם אנגריף.

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

די צייטונגען ווייזען א, אז אויף דער נעכ־ טיגער זיצונג פון מיניסטערען־ראט איז בעשלא־ סען געווארען צו פערברייטערען די סאנקציעס אויף נאפט. בעת'ן צוזאמענטרעף פון ענגלישען אויסערן־ מיניסטער האר מיט לאוואלן, וועלכער וועט פאר־ קומען אין פאריז וועט דער ענין נאך ארומגערעדט ווערען.

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

ס'געהען ארום קלאנגען, אז ראס קאסא פיהרט געהיימע אונטערהאנדלונגען מיט די איטאליענער וועגען אריבערגעהען אויף זייער זייט, ראס סעיום איז בעשטימט געווארען צו היטען יעדען טריט פון קאסאן.

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

א גרויסע אביסינישע ארמעי מארשירט אויף מאקאלע און האט בדעה צו אטאקירען די איטא־ לענישע ליניעס.

אראבער ווילען דעמאנסטרירען געגען דער יודישער עליה

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבישע ארבייטער־פא־טיי אין יפו, האט זיך געווענדעט מיט א בריף צו דער רעגירונג, מ'זאל איהר ערלויבען איינצוארדענען א מאני־ פעסטאציע געגען די יודישע פיקעטען און געגען דער יודישער עליה.

געשטארבען א שוועסטער פון ענגלישען קעניג

לאנדאן, 3 (ספ .טעל.)

דא איז געשטארבען אין עלטער פון 67 יאהר די שוועסטער פון ענגלישען קעניג פרינצעסין וויק־ טאריא.

וועניזעלאס האלט שטארק פון קעניג

אטען, 3 (ספ. טעל.)

איינער פון וועניזעלאסעס פריינד האט בע־ קומען פון איהם א בריף, אין וועלכען דער אלטער פאליטיקער ערקלעהרט, אז די גרויסמוטיגע האנ־ דלונג פון קעניג וועט קאנסאלידירען דעם גריכישען פראנט, צו נאציאנאלער איינהייט. וועניזעלאס האט בעשלאסען זיך נישט מעהר צו פערנעהמען מיט קיין אקטיווער פאליטיק.

הענריעטא שאלד קומט קיין ארץ־ישראל

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

די בעקאנטע ציוניסטישע טוערין, הענריעטא שאלט פאהרט אפ קיין ניו־יארק, כדי צו רעגולירען די מיינונגס־פערשידענהייטען צווישען „הדסה" און די אמעריקאנער ציוניסטען וועגען דער קינדער־ עליה פון דייטשלאנד.

וועניזעלאס האלט שטארק פון קעניג

אטען, 3 (ספ. טעל.) איינער פון וועניזע־ לאס'עס פריינד האט בעקומען פון איהם א בריף, אין וועלכען דער אלטער פאליטיקער ערקלערט, אז די גרויסמוטיגע האנדלונג פון קעניג וועט קאנ־ סאלידירען דעם גריכישען פראנט צו נאציאנאלער איינהייט. וועניזעלאס האט בעשלאסען זיך נישט מעהר צו פערנעהמען מיט קיין אקטיווער פאליטיק.

ביליגער געווארען פאפיר

ווארשא, 3. (טעל.) היינט איז געקומען צו א הסכם צווישען די רעגירונגס פארשטעהער און דער פאפיר־אינדוסטריעלער וועגען ביליגער מאכען אלע סארטען פאפיר פון 10 ביז 20 פראצ.

„ראסען־שאנדע"

בערלין, 3. (ספ. טעל.) אין פראנקפורט איז פערמשפט געווארען אויף אנדערהאלבען יאהר תפיסה דער דייטש מארטין וועבער פאר האבען בעציהונגען מיט א פרוי פון יודישען אפשטאמונג.

ראדיא־פראגראם

מיטוואך, ד. 4־טען דעצעמבער

6.34 גימנאסטיק. 6.50 פליטען. 8 אודיציע פאר שולען. 11.57 צייט־סיגנאל. 12.03 ידיעות. 12.15 שמועס 12.30 קאנצערט. 12.35 הויזווירטשאפט. 1.30 פליטען. 3.12 לאהזער בערזע. 3.15 עקספארט. 3:20 ווארשאווער בערזע. 3.30 פליטען. 4 אודיציע פאר קינדער. 4.20 גע־ זאנג. 5 רעפעראט. 5.20 פליטען. 5.50 הומאר. 6 קאנצערט. 6.30 פעליעטאן. 6.45 פליטען. 7.20 רעקלאמע־קאנצערט. 7.35 ספארט. 7.48 אקטועלער שמועס. 8 אונגארישע מע־ לאדיעס. 8.30 אלטע וואלצען. 8.45 אווענד־ידיעות. 9 שא־ פינס שאפונגען. 9.30 לידער וועגען לאדז. 9.50 שמועס. 10 שפאציר איבער אייראפע. 11 ידיעות. קאמוניקאטען. 11.05 טאנץ־מוזיק.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

נארוטאוויטשא 20. טעל. 21-384.

נאר נאך 3 טעג: פרייטאג, שבת און זונטאג

אונאפרופליכע געזעגנונגס־פארשטעלונגען

פון בעליבטען ארטיסט

דזשעק רעכטציט

פאר זיין אפפאהרען נאך אויסלאנד.

פרטים אין די וויטערדיגע אנאנסען. בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע־טעאטער.

אדמיניסטראטאר: ש. הערשקאוויטש.

ארום די זשענעווער בעראטונגען פון דער עקספערטען־קאמיסיע פאר פליטים־ענינים
די וואונשען פון די דייטשע יודען

בערלין (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט די זשענעווער בעראטונגען פון דער עקספערטען־קא־ מיסיע פאר פליטים־ענינים ווייזט אן די „צענטראל־ פעראיין צייטונג" אויף דער רעזולטאט־לאזיגקייט פון דעם הויך־קאמיסאריאט פאר די ענינים פון די דייטשע פליטים מיט דזשעמס מאקדאנאלד אין דער שפיץ. די צייטונג בעטאנט, אז די פערזארגונג פון פערהעלטניסמעסיג ווייניגע דייטשע פליטים — רוקט זיך אפ אויף דעם צווייטען פלאן. פיל וויכטיגער איז צו געפינען אן אויסוועג פאר דעם אויסוואנ־ דערונגס־דרוק פון די יודען, וועלכע זענען געבליבען אין דייטשלאנד. נאך א קורצע צייט איז געשטאנען די פראגע: „אויסוואנדערונג קיין א"י אדער מעבר לים. עס מוז געפינען ווערען א לעזונג פון פראב־ לים"? דער ענטפער איז ארץ ישראל און מעבר־ לעם פון קאנסטרוקטיווער אויסוואנדערונג. די דייט־ שע יודען ווילען נישט קיין וואוילטעטיגקייט — זיי ווילען א לעבענסרוים.

די הייזער ארום די מויערן פון אלט־ירושלים ווערן בעזייטיגט

ירושלים. (יט"א)) די שטאט־פערוואלטונג פון א"י איז צוגעטרעטען צו בעזייטיגען אלע היי־ זער, וועלכע געפינען זיך הארט ביי די מויערן פון אלט־ירושלים. ארום די מויערן וועט אין דער ברייט פון 50 מעטער איבערגעלאזט ווערען א פרייער שטח.

אימפאזאנטער פונאנדערבוי פון די חמי טבריה
17 הייל־קוואלען מיט אייזען און שוועבעל־וואסער

ירושלים (יט"א) אין די חמי טבריה ווערט געפיהרט אן אינטענסיווע ארבייט, וואס האט שוין געבראכט צו אן אימפאזאנטען פונאנדערבוי פון די האזיגע הייל־קוואלען. ביי די ארבייטען זענען איצט בעשעפטיגט קרוב 100 יודישע ארבייטער. אין גאנץ שווערע בעדינגונגען זענען אויסגעגראבען געווארען 1200 קוואדראט־מעטער ערד. זוכענדיג די הייל־ קוואלען האט מען אפטמאל געגראבען ביז 9 מע־ טער אין דער טיף. עס זענען אבער דערגרייכט געווא־ רען בעדייטענדע רעזולטאטען. די צאהל הייל־קוואר־ לען פון פערשידענע כעמישען צוזאמענשטעל (איי־ זען, שוועבעל־שטאף, זאלצען) איז געשטיגען פון 2 ביז 17. די אויסגיביגקייט פון די קוואלען האט זיך פערגרעסערט (פון 200 אויף 2000 קוואדראט־ מעטער וואסער). עס זענען שוין געמאכט געווארען אונטער דער לייטונג פון דעם מעדיצינישען פער־ וואלטער פון די חמי טבריה ד"ר לאכמאן, ערפאלג־ רייכע פרובען ארויסצובעקומען די זאלצען פון וואר סער, כדי זיי בענוצען אלס הייל־מיטעל אנשטאט די נאטירליכע בעדער. איצט טרעט מען שוין צו אונ־ טער דער לייטונג פון דעם שווייצישען עקספערט אינזש. ארנאלד שורער צו בויען די באד־אנשטאל־ טען, וואס וועלען איינגעריכטעט ווערען לויט די נייעסטע און מעדיצינישע פאדערונגען.

עסענדיג א מיטאג
טייל דיך מיט א הונגעריגן!
דורך דער פערמיטלונג פון
בירגער־קאמיטעט
פון טראגען הילף די ארימסטע

„הדסה" שטיצט די קינדער־עליה

קליוולאנד, 3 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער יעהרליכער קאנפערענץ פון „הדסה" איז בעשלאסען געווארען צו שטיצען די קינדער־ עליה. דאס פרעזידיום האט ארויסגעשיקט 10 טוי־ זענד פונט לטובת דער יוגענד־עליה.

Doktór
Z. Henrykowski

ספעציאל־ארצט פאר וענערישע
הויט־קראנקהייטען און מענער־שוואכע

9 טראוגוטא 9

טעל. 262-98

נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייז!

רומעניען — אזוי אדער אזוי?

דער גורל פון די רומענישע יודען אין וועקסעל־שפיל פון די פאליטישע קרעפטען

(ספעציעלע קארעספאנדענץ) — פון עקיבא אהרוני

יודישע קינדער אין בעסאראביע געהען אויס נאך א שטיקעל ברויט. אין די אויגען פון יודישע מאמעס פלאקערט יאושפול די זארג וועגען מארגענדיגען טאג. טויזענדער יודישע אנגעשטעלטע וואלגערן זיך אויפגאך אין די גאסען פון גאנץ רומעניע, טעגליך קומען נאך צו נייע קרבנות, וואס זענען דורך נאציאנאליסטישער עקאנאמישער שנאה און קנאה ארויסגעשטופט געווארען פון זייערע צענדליגער יאהרען לאנג־אפגעהיטענע פאסטענס, וואס א טאג ווערט אויך ענגער דער אייזערנער רינג פון די אנטיסעמיטישע פראגטען ארום דעם תיופעלע יודישע אינטעלעקטואלען. זיי ווערען אלץ מעהר געשטיקט און געדריקט — בערויבט פון די מינדעסטע לעבענס - מעגליכקייטען.

די יודישע נויט אין רומעניען וואקסט....

רומעניען האט א גרויסען דיכטער. הער גאגא, וועלכער האט איינם יודישען קווארטאל פון בוקארעשט מיט די באמע זיסטע לירישסטע טענער ווערפירט שטימען פאר זיין „אנראר פאליטיק". האט זיך שוין אין 1933 געלאזט געהן אין חדר אריין אין מינכען און האט זיין תורה גוט איינגעלערענט. זיך אומגעקעהרט קיין רומעניען, האט ער זיך אנגעשלאגען איינם טרויעריג בעקאנטען אלטען יודען־העצער קוזא, וועמען מען האט שוין טראץ די אלע עקספעסען פון זיינע „בלויע העמדלער" אויפגעהערט אין פאליטישע קרייזען צו נעהמען ערנסט. איצט האט אבער די נאציאנאל קריסטליכע פארטיי, וועלכע האט זיך געשאפען דורך אט דעם שדוך, געזאלט ווערען א פאליטיש־ערנסטע, „רעגירונגס פעהיגע" פארטיי. און איצט ערשט האט זיך אנגעהויבען א נייע סרחה: א קריסטליך - נאציאנאלער קאנגרעס פערדופען אויף ראש - השנה אין דער יודישער שטאט טשערנאוויץ, אפגעלעגט ביז יום כפור און קורץ דערנאך טאקע ווירקליך אפגעהאלטען. קוזיסטישע צוזאמענפאהרען אין קישינעוו. קוזיסטישע דעמאנסטראציעס אין די יודישע שטעטלעך, פון מאלדאוויע, שלעגעריען, שטענדיגע אומרוה און אונזיכערהייט פאר דער פון דער נויט־געשטיקטער יודישער בעפעלקערונג — הקיצור, פאגראם־שטימונג אין פערמאנענץ, און אין די שטעט און דערפער פון די זאקסען און זיבענבירגען, פון די שוואבען אין באנאט און אין דער בוקאווינא. אין די דייטשע ישובים אינמיטען דער בעסאראביש - יודישער עלענד־זאנע זיצט די אוסילענדישע פראפאגאנדע. בויערט, בויערט, בויערט . . .

א מעכטיגע פאלקס בעוועגונג וואס מען קען איבער איהר קיין שליטה נישט האבען? קיין סימן דערפון! רומעניען האט תמיד גע'שמט אלס א קלאסיש לאנד פון אנטיסעמיטיזם. אבער דער רומענישער פויער, דער רעפרעזענטאנט פון 80% פון דער בעפעלקערונג, איז נישט קיין אנטיסעמיט, פונדעסטוועגען קען ער זיך, אבער, לייכט פערוואנדלען אין א בלינדען אינסטרומענט פון געוויסענלאזע אגיטאטארען און פאליטישע אוואנטוריסטען, אויב די רעגירונג ערפיהלט נאר נישט איהר פליכט און בענוצט נישט איהר מאכט כדי אפצושטעלען זייער „פרוכטבארע" טעטיגקייט.

די היינטיגע רעגירונג רופט זיך ליבעראל. מען מוז זיך אבער, היטען אריינצוטייטשען אין דער דאזיגער בעצייכנונג מערב־אייראפעאישע בעגריפען.

צוערשט האט זיך געדוכט אז דער איצטיגער פרעמיער טאטארעסקו זאל זיין ענטשלאסען, פארטצוזעצען דעם ענערגישען קאמף געגען די כוחות פון אונטערלאראנץ און טעראר. באחד, אבער, האט זיך אנגעהויבען יענע פאטאלע פאליטיק וועלכע זוכט אפצושוואכען דעם נעגער דורך איבערנעהמען אפען אדער בעהאלטענערהייט זיין זראגראם און זיין טאקטיק, דאס געזעץ וועגען בעשיצען נאציאנאלע ארבייט וואס איז אפיציעל געווען געווענדעט בלויז געגען אויסלענדישע ארבייטסגעבער, איז למעשה אנגעווענדעט געווארען לגבי די מינדערהייטען בעזונדערס טאקע געגען די יודען, נישט אפנים דורך די אונטערשטע אינסטאנצען נאר דורכן ארבייטס־מיניסטעריום גופא ווערען אפילו יודישע פירמעס געצוואונגען אפצוזאגען זייערע יודישע אנגעשטעלטע און אריינצונעהמען „ראסען־רומענער" אויף זייער פלאץ. מען האט פערבאטען אוניפארמען און אבצייכען, אבער דערלאזען אנ'אנטיסעמיטישע פרעסע־העצע פון אונערהערטער שארפקייט, אינטענסיטעט און געוויסענלאזיגקייט דערלאזט מען שוין יא. נישט געקוקט אויפן בעלאגערונגס צושטאנד און די צענזור. איז עס טאקע א קנאפער וואונדער אויב אונטער אזעלכע אומשטענדען קען אפילו דער העכסטער פארשטעהער פון יודענטום אין דער מלוכה, דער פערעהרטער זקן אויבער־ראבינער ניעמיראווער, וועלכער פערטרעט דאס יודענטום אין סענאט, ביי אנ'עפענטליכער געלעגענהייט אטאקירט ווערען פון א קוזיסטישען בוליגאן. אויך א מיטגליד פון דער רעגירונג, דער אונטער סעקרעטאר וואלטער ראמאן, ערקלערט אין אנ'עפענטליכען פארטראג, אז עס איז פאראן א „הארען־נאציאן", צו וועלכער אלע מעוטים דארפען זיך אונטערווארפען ווי קנעכט, און אז מען מוז די דאזיגע קולטורעלע און עקאנאמישע איבער הערשאפט בעפעסטיגען אויפ'ן חשבון פון די מעוטים — דהיינו, די יודען, דאן אונטערשיידען זיך אזעלכע מיני הבורים פערדאמט ווייניג פון די „נומערוס וואלאכיקוס" טעאריעס פונם פריהערדיגען פרעמיער ווײדא וואעוואד. וועלכער איז דאך דערפאר די דאזיגע פאדערונגען זיינע, און נישט געקוקט אויף זיין גלענצענדער פאליטישער פערגאנגענהייט ארויסגעשלאסען געווארען פון זיין פארטיי די נאציאנאל־צאראניסטען. אזוי ארום און די אויפגאבע צו בעקעמפען די רעאקציע אריבערגעגאנגען פון דער ליבעראלער רעגירונג, וועלכע איז ערוועהלט געווארען אויפן סמך פון אזא פראגראם, צו דער נאציאנאל־צאראניסטישער פארטיי.

אט דער ראלען וועקסעל קען זיין ענטשיידענד פאר דער קומענדער פאליטישער קאנסטעלאציע, אויפן 15טען נאוועמבער איז בעשטימט געווארען א מאסען דעמאנסטראציע פון די נאציאנאל - צאראניסטען אין בוקארעשט און ווידערשפרוך צום ספירושען פערבאט פון דער רעגירונג; זי איז נישט פארגעקומען. ווייל בינו לבינו זענען מיתאלאכע און דר. לופו אויפגענומען געווארען פונם קעניג און האבען זיך אליין אפגעזאגט פון דער אונטערנעהמונג. דער פועל יוצא פון דער אודיענץ לאזט זיך נאך נישט אפשאצען, יעדאך איז עס היינט־צו־טאג וואהרשיינליכער אז די נאציאנאל צאראניסטען וועלען ווידער קומען צו דער מאכט.

אויף שטענדיג וועט אבער די ענטשיידונג וועגען דער אינערליכער געשטאלטונג פון רומעניען אי אזוי ארום אויך וועגען דעם גורל פון איהרע יודען נישט זיין אפהענגיג פון דער הערשאפט פון דער אדער יענער פארטיי פאר די יודען. איז עס היינט מעהר ווי ווען עס איז פריהער פון דער גרעסטער בעדייטונג גובר צו זיין די פליגליכע אינערליכע נעגענזאצען און צו פערווירקליכען די איצט פיל פערלאנגטע איינהייטליכע רייכס־פערטרעטונג. נאר דאן וועלען זיי זיין גרייט אויף יעדער פוריתיות.

דער אזוי־פיל וויטיגער מר. קניקערבאקער האט געגעבען איינעם פון זיינע סענסאציאנעלע ביכער דעם נאמען: „דייטשלאנד — אזוי - אדער אזוי?" דאס זאל האבען בעדייטעט אז דייטשלאנד האט נאך בלויז איין ברירה: קאמוניזם אדער היטלעריזם, דער גורל איז שוין ענטשידען געווארען וואס עס זאל נישט זיין דער ריכטיגער מיין פון דער פראגע, „דייטשלאנד אזוי אדער אזוי?" — זי עקזיסטירט שוין נישט מעהר. אבער די פראגע רומעניע — אזוי אדער אזוי? און איז היינט ברענענדער ווי סיי ווען. („יט"א).

מאסען-ארעסטען פון פארטיי־פונקציאנערע

שווערער קריזיס אין דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי אין דייטשלאנד

פון בערלין מעלדעט מען, אז בעת דער ערעפענונג פון דער „דייטשלאנד האלע" האט היטלער געהאלטען א רעדע פאר די פארטיי פיהרער, די רעדע איז נישט ווי געוועהנליך אין אזעלכע פאלען טראנסמיטירט געווארען דורכ'ן ראדיא. שוין דאס אליין בעווייזט, אז זי איז געווען פון דער גרעסטער וויכטיגקייט פאר דער אינערליכער פאליטיק פון דריטען רייך, אבער נישט קוקענדיג דערויף איז דער אינהאלט פון דער רעדע אויך די טיילען, וואס זענען נישט בעשטימט געווען פערעפענטליכט צו ווערען, נישט געבליבען אונבעקאנט און די נאציאנאל־סאציאליסטען אליין ערקלערען, אז די רעדע האט א גרויסע בעדייטונג. דער שווערער קריזיס וואס הערשט אין דער פארטיי איז פאר אויפמערקזאמע בעאבאכטער שוין לאנג נישט קיין סוד. דער „פיהרער" האט זיך געקלאגט, אז זעהר הויכע מלוכה און פארטיי פונקציאנערען האבען נישט בעשטעטיגט דאס פערטרויען, וואס ער האט אין זיי געהאט. אזוי איז מען שוין איצט מודה, אז איינער פון די העכסטע פיהרער פון דער פארטיי אין בערלין, איז ארעסטירט געווארען צוליב מיסברויכען אויף זיין אמט. אין בערלין און אויף דער פראווינץ זענען ענטדעקט געווארען די שווערסטע מיסברויכען פון די העכסטע פארטיי בעאמטע, אבער די צאהל פון די ארעסטירטע ווערט געהאלטען בסוד.

היטלער זאל האבען גערעדט וועגען דער דערשיטערונג אין דער פארטיי, וואס עס גיט צו א נייעם כח דער אפאזיציע. ער פאדערט די ענערגישסטע שריט און האט אנגעזאגט א נייע רייניגונג פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישער פארטיי דוקא ערב א ווינטער וואס וועט פאדערן פון דער בעפעלקערונג די שווערסטע קרבנות.

היטלערס ערקלערונגען האבען אין די פארטיי קרייזען ארויסגערופען א אמתע בהלה, ווייל מען איז אין דער מיינונג, אז די גרויסע דורכפאלען ביי דער ארבייטס־בעשאפונגס־אקציע און די שוועריגקייטען פון דער לעבענסמיטעל־פערזארגונג וועלען ארויפגעווארפען ווערען אויף געוויסע פערזאנען, בכדי דאס פאלק זאל גלויבען, אז נאר יחידים זענען שולדיג, וואס דאס פאלק ליידט נויט. ווייל די אפיציעלע קרייזען זעהען פאר דאס די ארבייטס־לאזיגקייט וועט זעהר שטייגען אין משך פון ווינטער. דער ווירטשאפטס און פינאנץ מיניסטער פאדערען די שארפסטע עקאנאמיע, ווייל די צייט פון מלוכה סובווענציעס איז שוין אדורך. די מלוכה — ערקלער'ן דער פינאנץ מיניסטער — קען נישט האלטען אין איין געבען ווייל זי צושטערט דערמיט דעם פרוב פון אויפבוי.

היטלער האט אין זיין רעדע געזאגט, דאס אלע פראבלעמען זענען לייכט צו לעזען ווען מען האט מיט זיך דאס פאלק. די בעדינגונגען פון ערפאלג זענען אפהענגיג פון דעם פעראייניטען ווילען פון דער גאנצער נאציע.

ווייטער האט היטלער געזאגט, אז די דיקטאטארען האבען נישט קיין מורא נישט פאר זייער פאלק און נישט פאר דער עפענטליכער מיינונג. אויב אין דעם אפיציעלען זעהר געקירצטען בעריכט פון היטלערס רעדע האט דער פיהרער גערעדט וועגען די שוועריגקייטען, וואס א רעזשים מוז איבערהאלטען. ווייל ווער וואלט געווען זיין נאכפאלגער? די אלטע פארטייען? די יודען? די גוטע אלטע צייט" דאס אלץ איז אויף אייביג געענדיגט. אונז וועט גארנישט קענען ערשיטערען, און בעזונדערס מיך" — אזוי האט היטלער געשריגען אין זיין רעדע, „מיך וועט גארנישט קענען ערשיטערען. די האפנונגען, וואס אונזערע געגנער האבען זענען פאר אונז א אויפמונטערונג. אונזער פאהן וועט קיין מאל נישט אונטערגעהען. דער קאמף וואלט פאר אונז געווען שעהנער ווען אונזערע געגנער וואלטען געווען מוטיגער. מיר וועלען איבערקומען אלע פראבלעמען פון רויה־שטאף, ווייל מיר מוזען זיי איבערקומען".

ווי מיר זעהען ווערט מיטאמאל אפילו אין דעם טייל פון דער רעדע, וואס איז אפיציעל ערעפענטליכט געווארען, ווידער א רייד וועגען די שונאים, וועלכע מען האט שוין פון לאנג געהאט ערקלערט פאר טויט. פלוצלונג רעדט מען ווידער וועגען קאמף און ווען דער פיהרער פון דריטען רייך רעדט וועגען מאנגעל פון מוט ביי דער אפאזיציע זאגען געגען דעם עדות די איבערפולטע קאנצענטראציע לאגערס, די מאסען־אורטיילען פון שווערע תפיסה און דער פאקט, וואס ער אליין רעדט וועגען א ווינטערדיגען קאמף.

די אינערליכע געשעהענישען אין דער פארטיי ווייזען אבער נישט אן אויף דער נאציאנאלער איינהייט פון וועלכער עס רעדט זיך אין דער רעדע. די איינציגע מיניסטעריומס ארבייטען איינע געגען דער צווייטער. די חובות זענען אזוי געשטיגען אז אפילו שאכט וויל נישט מעהר מיטגעהען. די פונקציאנערען ארבייטען דאס רוב, ווי עס בעווייזען די מאסען ארעסטען לטובה דער אייגענער קעשענע. דער לאנדווירטשאפטס־מיניסטער דארע האט דורך זיינע פעראָרדנונגען גורם געווען א הונגער־נויט וואס אין שלום צייט איז עס נאך אין קיין שום לאנד נישט נאטירט געווארען און די גאנצע פראוויגע שלעכטע ווירטשאפט, וואס פערשטארקט אלץ די אפאזיציע געגען דער הערשענדער שיכט זאל איצט געהיילט ווערען דורך א נייעם 30. יוני.

ווי ווייט עס שטימט מיט'ן אמת היטלערס פארוואורף, אז די אפאזיציע אין לאנד האט נישט קיין מוט בעווייזט דער אינטערוויאו, וואס דער בערלינער פאליציי פרעזידענט העלדארף האט ערטיילט דעם דענישען זשורנאליסט אכוואס.

העלדארף האט ערקלערט, אז די דייטשע פאליציי קען אין גאנצען לאנד 100,000 טעטיגע קאמוניסטען, זי האט זייערע נעמען און אדרעסען. פאר וואס מען ארעסטירט זיי נישט? דאס וואלט נישט געהאט קיין צוועק האט העלדארף זיך בעקלאגט „ווייל ווען מיר וועלען ארעסטירען די 100,000 וועלען באלד זיין אנדערע, נייע וואס וועלען אריינשפרינגען אויף זייער ארט".

העלדארפס אפענהארציגקייט האט אין די פיהרענדע נאצי קרייזען געמאכט א שלעכטען איינדרוק.

גריכישער קעניג אויפגענומען פארשטעהער פון גריכישען יודענטום

אטען (יט"א). דער גריכישער קעניג געארג דער 2טער האט אויפגענומען אויף אנ'אודיענץ דעם רב־הכולל דר. קארעץ, דעם פארזיצער פון דער סאלאניקער קהלה קאמעניא און דעם וויצע פארזיצער פון דער זעלבער קהלה א. כהן, דער רב הכלל האט אויסגעדריקט דעם קעניג די געפיהלען פון לאיאליטעט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין גריכענלאנד.

אין זיין ענטפער האט דער קעניג געארג געדאנקט די יודישע פארשטעהער פאר די אויסדרוקען פון טריהייט פארן טראן און צוגעגעבען:

„גלייך ווי מיין זיידע געארג דער 1טער און מיין פאטער קאנסטאנטין דער 12טער, בעטראכט איך די יודישע בירגער פאר א פראגרעסיווען עלעמענט וואס וועט געניסען פון מיין פולער סימפאטיע"

די בעדייטונג פון די אביסינישע נצחונות

וועגן דער סטראטעגישער לאגע אויף די קריגס פראנטען אין אפריקא, שרייבט א בעקאנטער ספעציאליסט אין קריגס ענינים פאלגענדעס:

מיר דארפען נישט איבערשאצען דעם טאקטישען ערפאלג פון די אביסיניער, וואס האבען געצוואונגען דאס מיליטער פון גענעראל גראציאני צו פערלאזען די ארויסגערוקטע פאזיציעס ביי גאראהאי און גערלאגובי, די סטראטעגישע פארמולע „פערנעהמען וועלכען עס איז פונקט אהן קאמף קען נישט האבען קיין ערנסטע קריגס־ בעדייטונג", קען גאנץ גוט אנגעווענדעט ווערען אין איצטיגען פאל, ראס דעסטא האט נישט צושלאגען דעם גענעראל גראציאני און די צוויי איטאליענישע מאטאריזירטע דיוויזיעס פון דרום־פראנט זענען פשוט אויסגעוואנגען, וואס אנ'אמת געצוואונגען דורך דער מורא ארומגערינגעלט צו ווערען פון די אביסיניער, אבער די דאזיגע צוויי מאטאריזירטע דיוויזיעס קענען שטענדיג צו יעדער צייט און דערצו גאנץ אונערווארטעט ווידער זיך בעווייזען ביי וועלכען עס איז פונקט פון אגאדענער פראנט. רעדען וועגען א אמתן נצחון פון די אביסיניער וועט מען קענען דאן ווען זיי וועלען צושטערען דעם „לעבעדיגען כוח" פון די איטאליענער און דערצו א זעהר בעוועגליכען כוח און דעריבער זעהר געפעהרליכען.

די אביעקטיווע אפשאצונג פון דער לאגע נאך דעם אביסינישען ערפאלג פערפליכטעט צו בעטאנען אז דאס פערנעהמען א הונדערט קילאמעטער פון אגאדענער טעריטאריום האט זעהר א קליינע קריגס־בעדייטונג פונקט אזוי ווי עס האט נישט געהאט קיין בעדייטונג דאס פערנעהמען דורך די איטאליענער ארוא און מאקאלע אהן א קאמף.

דאך האט דער דאזיגער ערפאלג א מאראלישען ווערט, בכלל דארף בעטאנט ווערען, אז דער דרום־פראנט אין אגאדען האט א קליינע בעדייטונג אמת איז, אז גענעראל גראציאני האט ביז איצט נישט קוקענדיג אויף די ערפאלגען פון די אביסיניער זיין אויפגאבע גלענצענד ערפילט. און די אויפגאבע איז נישט קיין לייכטע. זי בעשטעהט נאטירליך נישט אין פערנעהמען מיט א קליינער אפטיילונג „גאנץ אגאדען", נאר אין דער אקטיווער פערטיידיגונג, מיט דער הילף פון אנגריף, די גרעניצען פון איטאליענישען סאמאלי, ווייל אין נעגענפאל וועלען זיך די אביסיניער ארייןרייסען אין דער דאזיגער איטאליענישער קאלאניע, און מען מוז מודה זיין, אז די פערטיידיגונג פון א גרעניץ פון 400 קילאמעטער לאנג נאר מיט צוויי אפילו מאטאריזירטע דיוויזיעס איז נישט קיין קלענערע אפעראציע ווי אטאקירען די אראפהענגענדיגע פאזיציעס ביי אמבא אלאזשי און ביים טאקעזע, וואס עס דארף אדורכפיהרען מארשאל באדאליא. א חוץ דעם דארף גענעראל גראציאני אפטיילונג צוציהען א גרויסע צאהל אביסיניש מיליטער בכדי לייכטער צו מאכען פאר די איטאליענער די לאגע אויפן צפון פראנט. און די אויפגאבע איז אויך אויסגעפיהרט געווארען, ווייל די אביסיניער האבען געהאלטען פאר־נויטיג צו שיקען געגען מיליטער פון גענעראל גראציאני א קארפוס פון עטליכע צעהנדליג טויזענט מאן.

אזוי ארום איז דער אונבעדייטענדער עפיזאד ביי גאראהאי און גערלאגובי א טאקטישער אונערפאלג פון די איטאליענער אבער אין סטראטעגישען זין האט זיך די לאגע געענדערט נישט לטובת די אביסיניער. און באמת, וואס פאר א זין קען האבען דער דאזיגער „נצחון" פארן גאנצען גאנג פון דער מלחמה. און וואס פאר א זין האט עס געהאט צו שיקען צעהנדליגער טויזענדער סאלדאטען געגען דער קליינער אפטיילונג פון גענעראל גראציאני וואס האט נישט געדראהט מיט קיין שום ערנסטע סכנות?

עס איז נישט פאראן קיין מלחמה אין דער מענשליכער געשיכטע וואס זאל נישט בעשטעטיגען דעם כלל, אז יעדע צושפליטערונג פון די כוחות איז געפעהרליך. עס איז קלאר אז א ענטשיידענער נצחון פון די אביסיניער אויפ'ן צפון־פראנט אין טיגרע וועט אויך אויטאמאטיש ליקווידירען די דרום־גרופע פון גענעראל גראציאני, די דייטשען האבען אויך אין דער וועלט מלחמה אפגעהאלטען נצחונות אין רוסלאנד, סערביען, רומעניען, נאר אפשוואכענדיג איהרע כוחות אויף די דאזיגע צווייט־ראנגיגע פראנטען האט די דייטשע ארמעע פערלוירען די לעצטע ענטשיידענדע שלאכט אויף דעם הויפט פראנצויזישען פראנט און גלייכצייטיג אויך פערלוירען די מלחמה. ווען די פערביטערטע האבען געצוואונגען די דייטשע ארמעע צו קאפיטולאציע, אויפן הויפט־פראנט האבען זיי גלייכצייטיג ליקווידירט די איבעריגע: איטאליענישען, באלקאנישען און די צאהלרייכע פראנטען אין די דייטשע קאלאניעס.

און דעריבער אנערקענענדיג אז דער טאקטישער ערפאלג פון די אביסיניער אין אגאדען האט א געוויסע מאראלישע בעדייטונג, דארף מען אבער אונטערשטרייכען דעם גרויסען סטראטעגישען פעהלער פון דער אביסינישער הויפט אנפיהרונג וואס זי פערשוועגדעט אויף א צווייטראנגיגען מינדערוויכטיגען פראנט אין אגאדען, די כוחות וואס וואלטען געקענט גוט צונוץ קומען אויפן הויפט פראנט אין טיגרע. די אביסיניער זעהט אויס, פערגעסען אין דעם, אז די מלחמה הויבט זיך ערשט אן, און אז עס איז נויטיג נישט קיין „נצחונות" נאר א נצחון.

ניי ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי ער פאלקסבלאט

מיטוואך, 4 ח׳ כסלו תרצו

דעצעמבער

זון־אויפגאנג 7.26

זון־אונטערגאנג 3.26

בעראטונגען פון יודישע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס

ווי בעקאנט האט רעפ. מינצבערג ביי דער פארוואהל קאמפאניע צום סיים צוגעזאגט צו שאפען אין לאדז א סעקרעטאריאט וועלכער זאל זאמלען אלערליי מאטעריאלען פון ווירטשאפטליכען כאראקטער, וועלכע זאלען קענען דינען צום אינטערוועניערען אין ווירטשאפטליכע ענינים ביי דער יודישער בעפעלקערונג.

נאכדעם ווי פרעזעס מינצבערג איז ערוועהלט געווארען אלס דעפוטאט, האבען די יודישע ווירטשאפטליכע ספערען אנגעהויבען צו פערלאנגען אז דער דאזיגער סעקרעטאריאט זאל געשאפען ווערען. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט רעפ. מינצבערג צונויפגערופען א בעראטונג פון פאלגענדע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס: לאגדעס־פערבאנד פאר דער טעקסטיל־אינדוסטריע, פאבריקאנטען פעראיין, זאכאדניא 68, סוחרים פעראיין פעטריקאווער 73, צענטראלער סוחרים־פעראיין, פעטריקאווער 10, פעראיין פון זאקען פאבריקאנטען, קליינהענדלער פעראיין, אנגראדאווע 10, רעטאליסטען פערבאנד פעטריקאווער 90, און צענטראלער קליינהענדלער פעראיין פאמארסקא 15.

די דאזיגע בעראטונג איז פארגעקומען אין לאקאל פון סוחרים פעראיין, פעטריקאווער 73 און געהאט דעם ציל צו שאפען דעם סעקרעטאריאט און בעשטימען דעם זיץ־ארט.

באלד אין אנהויב האבען די פארשטעהער פון סוחרים פעראיין פעטריקאווער 73 דעקלארירט זייער לאקאל פאר דעם סעקרעטאריאט און דיר. היימאן האט ערקלערט אז ער איז גרייט צו ווידמען 2 שעה א טאג אין דעם סעקרעטאריאט וואו ער וועט אויפנעמען אינטערעסאנטען מכוח ריין־ווירטשאפטליכע פראגען. דער גאנצער מאטעריאל וועט סיסטעמאטיזירט ווערען און נאך בעראטונגען וועט ער איבערגעגעבען ווערען דעם דעפוטאט מינצבערג. כדי אויסצונוצען אין דער פארלאמענטארישער ארבייט, די פארשטעהער פון פעראיין האבען אבער דערביי געשטעלט א תנאי, אז דער סעקרעטאריאט מוז זיך בעגרעניצען אויף ריין־ווירטשאפטליכע מאמענטען און יעדע פאליטישע פראגע מוז פון דעם סעקרעטאריאט עלימינירט ווערען.

די פארשטעהער פון קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 האבען דאן אנגעפרעגט פארוואס ביים שאפען אזא ווירטשאפטליכען סעקרעטאריאט זענען נישט איינגעלאדען געווארען די פארשטעהער פון די האנדווערקער פערבאנדען אויף פילסודסקיעגא 69 און פעטריקאווער 20, וועלכע האבען דאך אויך פיל אנגעוועהטאגטע ווירטשאפטליכע פראבלעמען.

דעפוטאט מינצבערג האט געענטפערט אז צו דער ארגאניזאציע בעראטונג האט ער נאר איינגעלאדען די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, וועלכע זענען מיט איהם געשטאנען אין קאנטאקט פאר די וואהלען און פאר וועלכע ער האט געגעבען זיין פערפליכטונג, דאס שליסט אבער נישט אויס, האט רעפ. מינצבערג געזאגט אז אלע יודישע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס דארפען און וועלען געהערען צום סעקרעטאריאט ווען ער וועט אנהויבען צו פונקציאנירען.

ה׳ פריס האט דאן ארויסגערוקט די פראגע פון דעם ווירטשאפטליכען אויבערראט, וועלכער איז מיט אזוי פיל מוה געשאפען געווארען אין ווארשא און צו וועלכען ס׳געהערען אויך אלע סוחרישע און קליינהענדלער ארגאניזאציעס אין לאדז, דאס שאפען אין לאדז אזא ווירטשאפטליכען סעקרעטאריאט אומאפהענגיג פון דעם אלגעמיין ווירטשאפטליכען ראט, וואלט געקענט אויסקומען ווי א קאנקורענץ פלאצובקע, דעריבער לעגט ער פאר אפצולעגען די פראגע ביז א פערשטענדיגונג מיט׳ן ווירטשאפטליכען אויבערראט.

דעם פארשלאג אונטערשטיצט אויך ראטמ. כארי.

וועגען דער פראגע ענטוויקעלט זיך א ברייטע דיסקוסיע. ה׳ ליבראך (לאנדעס־פערבאנד פון דער טעקסטיל אינדוסטריע) איז געגען אפלעגען די גרינדונג פון סעקרעטאריאט, ווייל די פאבריקאנטען פעראיינען למשל געהערען נישט צום ווירטשאפטליכען אויבערראט און צו דעם לאדזער סעקרעטאריאט וועלען זיי יא געהערען, אין דעם טאן זאגט זיך ארויס ה׳ זילבערשפיץ (זאקען פאבריקאנטען).

צום סוף ווערט בעשלאסען, אז די לאדזער פארשטעהער און ווירטשאפטליכען אויבערראט אין ווארשא, די ה״ה לעוושטיין און יאשונסקי זאלען קומען וועגען דעם ענין צו א הסכם מיט דעם ווארשאווער ראט. ביז דעמאלט זאל די זיצונג אפגעלעגט ווערען.

אויפזיכטס־מאכט איז נישט מסכים מיט׳ן צוגאב־בודזשעט

וועלכער איז צוגעשטעלט געווארען דורך דער קהלה־פערוואלטונג

ווי בעקאנט איז מיט 3 וואכען צוריק פארגעקומען א זיצונג פון קהלה־ראט, אויף וועלכער די פערוואלטונג האט צוגעשטעלט א צוגאב־בודזשעט אויפ׳ן יאהר 1935 אין דער הויך פון 16 טויזענד זלאטים.

די מעהרהייט האט דעמאלט אנגענומען דעם צוגאב־בודזשעט, געגען איהם האבען געשטימט די ציוניסטישע פרנסים, די פאלקיסטען זענען אינגאנצען צו דער זיצונג נישט געקומען.

די איבערשרייטונגען זענען געווען הויפטזעכליך אין 2 פאזיציעס: אין ארמיניסטראטיווע הוצאות, און 2.400 אין דער אפטיילונג פונקציאלען שויז, וועלכע נעמט זיך פון 3 חדשים פענסיע פאר דער ניי־אנגאזשירטען מורה־הוראה ר׳ נחמיה אלטער.

די קהלה־פערוואלטונג האט באלד איבערגעשיקט דעם צוגאב־בודזשעט צום בעשטעטיגען. נעכטען איז פון דער אויפזיכטס־מאכט געקומען א ענטפער, אין וועלכען ס׳ווערען געמאכט בעמערקונגען וועגען דעם אז אין א צייט פון איינשפארונג איז דער בודזשעט פון דער קהלה נאך געשטיגען בעזונדערס אין די ארמיניסטראטיווע פאזיציעס און אין דער סאציאלער הילפס־אפטיילונג אויף פענסיע פאר א מורה־הוראה. די אויפזיכטס־מאכט איז צוליב דעם נישט מסכים מיט די דאזיגע בודזשעט־איבערשרייטונגען

פארוואס ווערט נאך נישט ביליגער צוקער, קויהלען און נאפט?

אין דער דעוואַרטונג אויפ׳ן „דזשעניק אוסטאוו״ מיט די נייע פרייזען

עס איז פאר אלע שוין בעקאנט, אז די פרייזען פון צוקער, נאפט, קויהלען און אייזען זענען שוין רעדוצירט געווארען, און מ׳ווייסט שוין אפילו אויף וויפיל.

אין דער ווירקליכקייט אבער קריגט נאך קיינער נישט געקויפט דערוויל די דאזיגע ארטיקלען פאר ביליגער.

די סיבה איז א פשוט׳ע, וואס די דעטאליסטען, וועלכע פערקויפען צוקער קאנען נישט נעהמען א פרייז וועניגער פון 1,25 זל. פאר א/קילא, אויב ער וויל נישט האבען קיין היזק. ד״ר מאנגעל פון צוקער אין אייניגע געוועלבער בעווייזט, אז זיי האבען אויספערקויפט די אלטע זאפאסען, און זיי האלטען זיך אפ פון קויפען נייע סחורה ביז דער „באנק צוקראווניצטוואַ״ וועט דעם פרייז רעדוצירען. די באנק ווארט אבער אויף אן אפיציעלער מיניסטעריאלער פעראָרדנונג אין „דזשעניק אוסטאוו״ וועגען די נייע פרייזען אויף צוקער.

די זעלבע סיטואציע איז אויך מיט די פרייזען פון קויהלען און נאפט — מען ווארט אויפ׳ן „דזשעניק אוסטאוו״ מיט די מיניסטעריאלע פעראָרדנונגען מכוח׳ן רעדוצירען די פרייזען, וואס דארף דערשיינען היינט, מיטוואך.

דא וועט שוין נישט העלפען, און די סוחרים, וואס האבען זאפאסען פון די ארטיקלען וועלען מוזען ליידען היזק.

„חזרות״ אין דער לאדזער קאנפעקציע־בראנזשע

צום ערשטען מאל איז די קאנפעקציע־אינדוסטריע געטראפען פון דער דאזיגער פלאג

(אג) דער היי־יעהריגער סעזאן אין דער קאנפעקציע בראנזשע האט געבראכט א געוויסע נייעס וואס האט זיך שוין שטארק געלאזט פיהלען די קאנפעקציע פראדוצענטען אין לאדז און נעמליך, צום ערשטען מאל האט זיך אויפן מארק בעוויזען חזרה. ביז איצט האט מען געוואוסט פון חזרות נאר ביי פערטיגע סחורות, אבער נישט ביי קאנפעקציע, די חזרות זענען אייגענטליך פון רעכטליכען שטאנדפונקט נישט דערלאזבאר, אבער אין דער פראקטיק האבען זיי זיך אזוי איינגעבירגערט אויפן לאדזער מארק אז זיי זענען שוין געווארען א „רעכטליכער מנהג״. אויב דאס האט זיך נאך געקענט אזוי נאר מירען אויפן סחורות מארק, איז עס נאר דערפאר וואס דער פאבריקאנט בעקומענדיג צוריק די סחורה האט זי געקענט צום צווייטען מאל פערקויפען א אנדערען סוחר. אין ערגסטען פאל אין קומענדיגען סעזאן. וואס שייך ווידער קאנפעקציע האט די דאזיגע פראגע ביז צום לויפענדען סעזאן לגמרי נישט עקזיסטירט. איצט אבער איז צום ערשטען מאל נאטירט געווארען דער פאקט, אז די פראווינציאנעלע סוחרים שיקען חזרה. אין משך פון די לעצטע צוויי וואכען קומען צוריק קיין לאדז גאנצע קאסטענס קאנפעקציע וואס איז דורך די לאדזער פראדוצענטען פערקויפט געווארען אין אנהויב פון לויפענדען סעזאן.

די קאנפעקציאנערען פערזיכערן, אז די קאנפעקציע קומט צוריק אין א אויסערגעוועהנליך געניצטערטען צושטאנד, ספעציעל די דאמען מאנטלען מיט קראגענס.

לויט דער מיינונג פון די קאנפעקציאנערען בעדייטען די חזרות, וואס קומען איצט צוריק א פארמעלע רואין פון די פראדוצענטען, ווייל ווי בעקאנט ענדערט זיך אין דער קאנפעקציע בראנזשע די מאדע זעהר שנעל און די איצטיגע חזרות וועלען די קאנפעקציאנערען קענען ראמשען ערשט אין א יאהר ארום צום פרייז פון 30 ביז 40 פראצענט קלענער ווי איצט. עס איז פערשטענדליך אז אויב עס וועלען ווייטער אנקומען מאסענווייז חזרה וועט דאס פולשטענדיג רעזאריענטירען דעם לאדזער מארק.

דאס סוחרטום אין קאמף מיט די הויזירער

(א) די לאדזער האנדעלס ארגאניזאציעס האבען זיך אין שייכות מיטן אנקומען פון „פאטענטען־סעזאן״ פעראינטערעסירט מיטן ענין־הויזירעריי.

דאס סוחרטום מאכט אויפמערקזאם אז די אומגינסטיגע לאגע אויפן האנדעלס מארק און דער וואוקס פון דער ארבייטסלאזיגקייט, בפרט צווישען דער ארבייטענדער אינטעליגענץ, ברענגט צום וואוקס און דער פערשפרייטונג פונעם הויזירעריי.

אזוי ווי דאזיגע הויזירער קויפען נישט אויס קיין פאטענטען, און פיהרען זייער האנדעל אין געהיים, קאנען זיי לייכט קאנקורירען, און דאס לאזט זיך שטארק פיהלען אין דעם אפיציעלען האנדעל: דאס איז אויך די סיבה פון די פערקלענערטע אומזאצען.

די האנדעלס ארגאניזאציעס האבען זיך דעריבער געווענדעט צו דער פינאנץ מאכט, אז זי זאל דעם ענין־הויזירער רעגולירען.

אלפוילישער צוזאמענפאהר

פון דאקטוירים־ראדיאלאגען אין לאדז

(א) אויפ׳ן 7. און 8. ד. ח. איז צוזאמענגערופען געווארען אין לאדז אן אלפוילישער דאקטוירים־צוזאמענפאהר פון דער ראדיאלאגישער און פיזיאטעראפישער געזעלשאפט.

דער דאזיגער צוזאמענפאהר וועט פארקומען אין דער דאקטוירים־קאמער אויף פיאטרקאווסקא 9 און איז געווידמעט דעם פראבלעם פון רענטגענאלאגישער דיאגנאסטיק, ווי אויך ענינים, וואס זענען פערבונדען מיט פיזיאטעראפעטישע פארשונגען.

אויפ׳ן צוזאמענפאהר קומט א רייה בעדייטענדע פארשטעהער פון דער וויסענשאפט־וועלט און אויך פארשטעהער פונ׳ם אינערן־מיניסטעריום.

ווינטער־פעריען אין די שולען

(א) די ווינטער־פעריען אין די שולען וועלען זיך פאר די קריסטליכע תלמידים אנהויבען דעם 22. ד. ח. און פאר די יודישע — דעם 21 ד. ח.

די פעריען זענען היי־יאהר, אין פערגלייך מיט פאראיאהרען פערקירצט אויף 6 טאג, און זיי וועלען דויערען ביז׳ן 9 יאנואר איינשליסליך.

די לימודים וועלען זיך אנהויבען נארמאל דעם 10 יאנואר 1936.

צוריקגעהאלטען די רעדוקציעס

אין דער „אובעזפיעטשאלניע״

(א) לויט ווי מיר האבען געמאלדעט, זענען אין דער לאדזער „אובעזפיעטשאלניע״ אויף דעם 1. ד. ח. אנגעזאגט געווארען נייע רעדוקציעס, וואס עס האט דערוועקט בעאומרוהיגונג אין די רייהען פון די ארבייטענדע.

מיט דעם ענין האט זיך פעראינטערעסירט דער פערבאנד פון די אובעזפיעטשאלניע־אנגעשטעלטע, וועלכער האט וועגען דעם ענין תיכף אינטערוועניערט.

דאס האט געהאט א פעולה, און דער רעזולטאט איז, אז דעם 1. דעצעמבער וועט קיינער פון די אנגעשטעלטע נישט בעקומען קיין קינדיגונג.

פאר׳ן רייסען לוינען ביי ארבייטער

(א) נעכטען זענען דורך דעם שטראף־רעפעראט ביים ארבייטס־אינספעקטאריאט בעשטראפט געווארען פאר׳ן רייסען די לוינען ביי די ארבייטער די אינהאבער פון דער פירמע „ליטראווסקי״ (פאמארסקא 60) אויף 2 חדשים ארעסט. ב. פאזשענצקי — אויף 2 חדשים, ג. פאזשענצקא און מ. קריגער — צו 2 חדשים ארעסט.

בעראטונגען פון טעקסטיל־ארבייטער

(א) היינט, נאך מיטאג וועלען אין די קלאסען־פעראיינען פארקומען אלגעמיינע פערזאמלונגען פון פאבריקס־דעלעגאטען. עס וועט ארומגערעדט ווערען די איצטיגע סיטואציע אין בעזונדערע פאבריקען, און פראפעסיאנעלע ענינים.

פון בירגער־קאמיטעט

צו העלפען די ארימסטע

אויפ׳ן געביט פון 14. קאמיסאריאט איז געשאפען געווארען א ראיאן־קאמיטעט צו העלפען די ארימסטע ביי אונז אין שטאט.

ס׳איז געוועהלט געווארען א פרעזידיום און ס׳איז בעשלאסען געווארען צו עפענען א קוך אויף 400 מיטאגען אין לאקאל פון דער פערטער אפטיילונג פון די פייערלעשער אויף נאפיורקאווסקא 76.

די אנוועזענדע בעקערס און פליישערס האבען צוגעזאגט צו שטיצען די קוך מיט פראדוקטען.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: דאנצער, זגערזשער 57; גראשקאווסקי, 11 ליסטאפאד 15; גארפיין, פילסודסקיעגא 54; כאנדזינסקי, פעטריקאווער 165; רעמבעלינסקי, אנדזשעיא 28; שימאנסקי, פושעגרועלניאנא 75.

קלאנג־קינא־טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער דאפעלטער פראגראם:

— I —

„די בלומען־פערקויפערין פון פראטער״

הערליכע קאמעדיע, אין דער הויפט־ראל

Rosie Barsony.

— II —

„מעדלעך אין מונדורקעס״

אין די הויפט־ראלען:

Dorota Wieck און **Herta Thiele**

אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 פריה.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07

ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 11-8 און פון 8-4 אוועגד.

זונטאג פון 9-1 פארמיטאג.

Dr. Wołkowyski

ציגער־גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקה.

בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע

נעמט אן פון 8—11 ביטאג און פון 4—9 אוועגד.

סענסאציאנעל־שפאנענדער סוד

פון העכער דרייסיג יאהר, איז איצט ענטפלעקט געווארען

וואס עס האט דאן פאסירט אין לאדז מיט א 13־יעהריג מיידעל און איהרע טראגישע ליידען. — ערשט איצט דערצעהלט זי אין ניו־יארק די פרטים פון איהרע אומגליקליכע איבערלעבענישן, וואס האבן זיך אנגעהויבן אין לאדז

— 3 —

שפעטער האב איך געזאָגט בעקער'ן פון אונזער אומגליק. עס איז געווען די פראגע פון בעערדיגען דאָס געשטאָרבענע קינד, וואָס טוט מען אָבער דערוויילע ביז מאָרגען? לאָזען דאס געשטארבענע קינד אין דער „פאָזשאַרנע" קען מען נישט. וואוהין נעמט מען עס?...

איך האָב בעשלאָסען עס צו נעמען אַ היים. מיר האָבען מורא געהאַט, אַז דער אייגענטימער פון דער קרעטשמע וועט אונז מיט אַ טויט קינד נישט אַריינלאָזען. האָב איך גענומען דאָס קינד אויף דער האנד און עס געהאלטען ווי א לעבעדיג קינד וואָס שלאָפט און בין אַזוי דערמיט אַריין אין דער קרעטשמע.

בעקער איז דערוויילע געלאָפען צום שמש פון דער חברה קדישה. יענער האָט זיך אָבער אָפגעזאָגט פון צו בעערדיגען דאָס קינד.

— איך דאַרף אַרבייטען נאָר פאַר די שטאָטישע און נישט פאַר צוגעפאָהרענע יודען — האָט ער געזאָגט.

קוים מיט צרות איז געלונגען בעקער'ן צו קויפען אַ שטיקעל קרקע פאַר דריי רובל און צו קריגען אַ לאָפּאַטע, אַליין דאָס קינד צו בעערדיגען.

אינדערפריה זענען מיר ביידע אַוועק אויפ'ן בית־עולם און בעקער האָט געגראָבען פאַר'ן קינד אַ קבר'ל. איך האָב עס איינגעוויקעלט אין אַן אַלטען קיטעל פון דער ביהנע־גאַרדעראָבע און אַזוי האָט מען עס בעערדיגט.

וואָס עס איז געשעהען אין אַרטיסטען גאַרדעראָבע

איך האָב אָבער נאָך נישט דערצעהלט, וואָס עס איז מיט מיר געהאַט פאָרגעקומען. איך דערצעהל נישט מיט קיין סדר, ווייל איך לעב איצט איבער אַלע מיינע ליידען אויפסניי.

איך האָב שוין איבערגעגעבען וועגען מיין ערשטען בעזוך אין יודישען טעאַטער אין לאָדז מיט מיין חבר'טע לאה'לע, וועלכע האָט מיך בעקענט מיטן אַרטיסט קאַלינסקי.

איך בין דאַך דאַן ערשט אַלט געווען אין 13־טען יאָהר, איז נישט קיין וואונדער, וואָס, אַז מיין מוטער האָט געשריגען איבער מיר, ווען איך בין אַהיימגעקומען דאָס ערשטע מאָל פון טעאַטער שפּעט ביינאַכט און איך האָב געזאָגט דער מאַמען דעם גאַנצען אמת, וואו איך בין געווען. די מאַמע האָט מיר דאַן געזאָגט, אַז מען טאָר נישט גיין אין „טרעיאַטער".

מיך האָט שוין אָבער געצויגען צום טעאַטער. א חוץ דעם האָט קאַלינסקי שוין געהאַט געוואָרפען אַן אויג אויף מיר און האָט זיין קוזינע, מיין פריינדין לאה'לע, אַלע מאָל געבעטען מיך צו ברענגען אין טעאַטער אריין.

און געווען איז דאָס א פּאָר וואָכען נאָך פּסח. לאה'לע האָט מיר געוויזען, אַז זי האָט בילעטען צו געהען אין טעאַטער אריין און מיך געבעטען איך זאָל מיט איהר געהן. איך האָב נישט געקאָנט ביישטעהן דעם נסיון. מיר זענען געגאַנגען אַהין בגנבה. זי האָט מיך גלייך אריינגעפיהרט צו איהר קוזין אין גאַרדעראָבע. ער האָט געהייסען לאה'לע ארויסגעהן. דאַן איז ער מיך בעפאַלען און מיך געקוּשט און גע־האַלזט און אַזוי ביסלעכווייז. מיר אויסגעטון די קליידער און מיך געשענדעט. אָבער מיין נאָך זעהר יונגער קערפּער האָט עס נישט געקאָנט אריבערטראָגען. איך האָב גע'חלש'ט און מען האָט מיך געמוזט אָפּפיהרען באַלד אין א שפּיטאָל.

שפּעט ביינאַכט, אַז די מאַמע האָט געזעהען, אַז איך בין נישטאָ אין דער היים, איז די מאַמע אַ דערשראָקענע אַוועק צו לאה'לען און זי געפרעגט וואו איך בין. לאה'לע האָט זיך מודה געווען, אַז זי האָט מיך אריינגעפיהרט אין דעם אַקטיאָרס גאַר־דעראָבע. מיין מוטער איז גלייך געלאָפען צום טעאַטער און זי האָט זיך דאָרט דערוואוסט פון דער פּאַסירונג.

צו שילדערען איהר פערצווייפלונג און איהר צער איז אוממעגליך. איך געדענק ווי זי איז אריינגעקומען אין שפּיטאָל און איז צוגעלאָפען צו מיין בעטעל. זי האָט היסטעריש געוויינט און געשריגען:

— מיין רייזעלע, מען האָט מיר מיין יונג ביימעלע אונטערגעהאַקט.

איך בין געווען זעהר קראַנק.

דער אַקטיאָר איז באַלד צומאָרגענס אַרעסטירט געוואָרען און עס האָט איהם געדראָהט א גרויסע שטראָף.

אין הויף האָט זיך געטון חושך. עס איז געווען א שאַנדע פאַר'ן הויף. אַז עס זאָל פּאַסירען מיט א קינד פון די אייגענע מענשען אַזאַ זאַך. עס איז באַלד ארויסגעלאָזט געוואָרען א קלאַנג, אַז איך בין געשטאָרבען. מען האָט געריסען קריעה נאָך מיר, מען איז געזעסען שבעה, איך בין בעטראַכט געוואָרען פאַר טויט.

אפילו מיין אייגענער פאָטער, ווען ער האָט זיך מיט עטליכע וואָכען שפּעטער דערוואוסט פון דעם, וואָס עס האָט פאַסירט מיט זיין רייזעלע, האָט אויך זיך באַלד געריסען קריעה, געזאָגט „ברוך דיין אמת" ווי מען זאָגט איבער א טויטען און זיך געזעצט שבעה.

נאָך צוויי מאָנאַטען אָפּזיין אין שפּיטאָל האָבען די דאָקטוירים ערקלערט, אַז איך בין שוואַנגער און וועל האָבען א קינד. עס איז אויף ס'ניי געוואָרען א טומעל אין גראַדזיסקער הויף. מען האָט געבראַכט צו מיר דעם אַקטיאָר, אַז ער זאָל מיך מקדש זיין, אום דאָס קינד זאָל נישט זיין קיין ממזר.

איך בין די גאַנצע צייט ביז צו דער קימפּעט געווען זעהר קראַנק. מעהרסטענטיילס בין איך גע־לעגען אין גרויס פיבער, בין געווען געשוואָלען און מען האָט שטאַרק מורא געהאַט פאַר מיין לעבען. די איינציגע, וואָס איז געווען מיט מיר און האָט מיך נישט פערלאָזען איז געווען מיין מוטער.

דעם מחותן אין פראַגע האָט מען אויך באַלד געלאָזט וויסען, אַז איך בין געשטאָרבען און ממילא איז דער יונגער זוהן זיינער, דער חתן, פריי פון די תנאים און קען טון וועלכען שידוך ער וויל.

איך בין געלעגען געוואָרען צו דער רעכטער צייט און געבוירען א מיידעלע. און מען האָט ביי מיר דאָס קינד באַלד צוגענומען. אויפן פערלאַנג פון דאָקטאָר האָט מען מיר אין בעט אריינגעלייגט א גרויסע ליאַלקע אום איך זאָל מיינען, אַז דאָס איז דאָס קינד.

די מאַמע מיט דער הילף פון איינעם פון הויף, האָבען דאָס קינד באַלד אוועקגעגעבען אין א יתומים הויז און כדי מען זאָל זיך נישט דערוויסען, אַז איך לעב, וואָס עס קען זיין א שאַנדע פאַר'ן הויף, האָט מיך מיין מאַמע אוועקגעגעבען צום אַקטיאָר טיטעל־מאַן אויף ליכטער אַרבייט אין דער טרופּע. טיטעל־מאַן האָט מיך אוועקגעפיהרט קיין לובלין, וואו עס האָט דעמאָלט געשפּילט א קאָמפּאַניי אונטער דער אָנפיהרונג פון איינעם בערנשטיין. דאָרט האָב איך זיך ארומגעוואַלגערט ווי אַן עלענדע יתומה. ווי כ'־האָב זיך שפּעטער דערוואוסט, האָט די מאַמע גע־האַלטען אַן אויג אויפן קינד, און ווען עס איז אַלט געוואָרען צוויי יאָהר האָט זי עס אַהיימגענומען צו זיך, פאַר פרעמדע מענשען האָט עס געהייסען, אַז עס איז איהר קינד. דאָס קינד האָט מען א נאָמען געגעבען מינדעל (זי האָט זיך גערופען שפּעטער מאַ־ניאַ). דאָס קינד האָט מיין מאַמען גערופען מאַמע. ווען זי איז עלטער געוואָרען האָט מען איהר געווי־זען מיין בילד און איהר געזאָגט, אַז דאָס איז די טויטע רייזעלע.

(ווייטער מאָרגען)

גוט מארגען!

ווער איז בעפרייט פון א פאטענט?

דער ערגסטער חודש פון יאָהר, זאָגט א בעלגאָ־לאַדזער סוחר, איז דער דעצעמבער.

מילא, מיט די פּראַקטיק שטופּט מען זיך שוין; ווי ס'איז א דורך, אביסעל שלעפּט מען אָפּ, אביסעל וויינט מען אָפּ — מ'גיט זיך ווי ס'איז אַן עצה.

די אייגענע מעשה איז מיט חובות: צום טערמין צאָהלט דאָך קיינער נישט, אלא, וואָס דען פּראָ־טעסטלעך? — חוזק! קומט מען מיט א פּראָטעס־טעל, גיט מען א צווייט שמערגעלע און מ'טעמט ארויס דעם פּראָטעסט — „אבי האנדעל שער"!...

א גאַנץ יאָהר גיט מען זיך אַן עצה, דאָס ערגס־טע איז אָבער מיט דעם דעצעמבער, א פּאַטענט! געוואַלד, פון וואַנען נעמט מען געלד אויף א פּאַ־טענט? אז קיין וועקסעלע נעמט ער נישט, דער סקאַרב. וואָלט ער כאָטש געוואָלט ארויסגעבען די „סחורה" אויף א 30 טעג „אָפּען", וואָלט אויך שוין געווען נישקשה, ווילען זיי דאָך אָבער קאַסע, „נאַ טובקאַ נאַ סטול" — ביטער!

האָט מאַכע דער סקאַרב היי־יאָהר געמאַכט „הנחות" פאַר א געוויסען טייל סוחרים און האַנד־ווערקער, וועלכע וועלען בעפרייט זיין פון ארויסנע־מען פּאַטענטען.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען בעפרייט ווערען פון פּאַטענטען:

סוחרים, וואָס פערקויפען — אתה הראתה, חתן בראשית, מפטיר יונה און אנדערע „ארטיקלען".

האַנדווערקער, וואָס אַרבייטען — מיט די זייר טען.

בעפרייט פון פּאַטענטען וועלען אויך זיין: מזוזה איבערקוקערס, הושענא־קלאַפּערס, מגילה־לייענערס. אתרוג־בענשערס, שמייסערס אין באָד, אל מלא רחמים־מאַכערס, קברים־רייסערס, המן־קלאַפּערס, מקוה־טיקערינס און אנדערע „פראַנזשיסטען".

— ס'עט שוין גוט זיין!

אַב—נעק

נייע געזעצן און צירקולארען

איבער'שעה'ן.

לויט די ביז־היעריגע פאַרשריפטען איז פאַר אַר־בייטען אין די איבער'שעה'ן בעשטראָפט געוואָרען נישט בלויז דער אונטערנעהמער, נאָר זאָגאַר אויך דער אַרבייטער.

איצט האָט דער הויפּט־אינספּעקטאָר פונאנדער־געשיקט א צירקולאַר אַז פאַר אַרבייטען אין די איבער'שעה'ן זאָל צונעצויגען ווערען צו שטראָפליכע פעראַנטוואָרטליכקייט בלויז דער אונטערנעהמער און נישט דער אַרבייטער.)

אַרבייטס - געריכט.

דער מיניסטער פאַר סאָציאַלער השגחה מאַכט אויפמערקזאַם אין לעצטען צירקולאַר אויף די פאָר־געקומענע ענדערונגען אין דער פּראָצעדור פון די אַרבייטס־געריכטען.

ערשטענס ווערען אויך די אַרבייטס - געריכטען בערעכטיגט צו צומשפּטען תביעות אויפן וועג פון אַזוי גערופענעם צאָהל־בעפעהל (נאַקאַז זאַפּלאַטי) און ס'איז בכלל נישט נויטיג צו פערפיהרען נאָר־מאַלע פּראָצעסען, דער צאָהל־בעפעהל ווערט אַר ים־געגעבען אויפן סמך פון אַן'אָפּרעכנונגס ביכעל.

צווייטענס ווערט אָפּגעשאַפט אַפּעלאַציעס און סך סוכים ביז 3 הונדערט גילדען (פריהער 200 גילדען), סיידען מ'קאָן געגען פּראָצעס ארויסשטעלען קאַסאַ־ציע מאָטיוון (פאָרמעלע פאָרוואורפען).

דריטענס זענען תביעות ביז 50 גילדען בעפרייט פון געריכטס אָפּצאָהל, פון תביעות ביז טויזענד גיל־דען ווערט גענומען בלויז א העלפט פון בעטרעפענ־דען אָפּצאָהל.

פאַר אַוויזאַציעס (ווענזוואַניעס) מוז מען פער־שטייט זיך, בעזונדער אָפּצאָהלען.

פּאָליציייאישע אויפזיכט.

דער אינערן־מיניסטער האָט פונאנדערגעשיקט א צירקולאַר אין וועלכען ר'קלערט אויף, אַז אויב ס'ווערט איבער אומיצען אויסגעשפּרייט א פּאָליציי־אישע השגחה אונטערליגט ער דער דיספּאָזיציע פון דעם סטאַראָסטאַ. אין ראַיאָן פון וועלכען ער בע־שליסט זיך צו בעזעצען.

די סטאַראָסטווע מעג אָבער אויך פאָראָרדנען אַזאַ איינעם, אַז ער זאָל דווקא וואוינען אין זיין היים־אָרט און קוים האַנדעלט זיך וועגען אַן'אויס־לענדער קאָן די סטאַראָסטווע איהם גענצליך ארויס שיקען פון לאַנד.

קאָנווענץ מיט עסטלאַנד.

די פּויילישע רעגירונג האָט געשלאָסען א אָפּמאַך מיט עסטלאַנד וועגען געגענזייטיג זיך אויסטוישען מיט ציווילשטאַנד אַקטען (געבורט, חתונה און טויט שיינען), פון בירגער וועלכע וואוינען אויפן שטח פון אַנדערענס מלוכה.

היימישע פּראָדוקציע.

דער אינערן־מיניסטער האָט פאָראָרדענט אַז אַלע עפענטליכע מלוכהשע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס און אונטערנעמונגען זאָלען קויפען אייל, פעטס, פּאַקאַסט, אין זייערע איבעראַרבייטונגען נאָר אין א־זעלכע איילענפאַבריקען, וועלכע פּראָדוצירען פון אינלענדישע מאַטעריאַלען.

זגערזשער עלעקטראָווניע.

די זגערזשער עלעקטראָווניע האָט בעקומען רעכט צו בעזאָרגען קאָנסטאַנטין און אַלעקסאַנדער מיט שטראָם.

אינסטאַלאַציע רעכט.

די מאַכט קלערט אויף אַז א קאָנצעסיע דורכצופיה־רען אינסטאַלאַציעס איז גילטיג אויפן שטח פון דער גאַנצער מלוכה.

שווערער אורטייל

פאַר אַן'אויסברענגער'ן פון פּאַלש געלד

(א) א געוויסע אירענאַ־עוגעניאַ ראַדוואַנסקאַ איז נעכטען פערמשפּט געוואָרען דורכ'ן היגען קרייז־געריכט אויף דריטהאַלבען יאָהר טורמע פאַר'ן קאָלפּאָרטירען אויף די מערק פּאַלשע צעהנער זלאָ־טים.

דריי זעלבסטמאָרדען

(א). אויף שרודמיעסקאַ 52 האָט זיך פערגיפ־טעט מיט גאַס דאָס דינסטמיידעל, ווערא ניקא לאַרדע, די סיבה פונ'ם זעלבסטמאָרד איז נישט פעסטגע־שטעלט געוואָרען. מ'האָט זי אין א שווערען צו־שטאַנד אָפּגעפיהרט אין קרייז־שפּיטאַל.

* * *

(א) אויף דער זשעלאָנאַ גאַס האָט זיך גע'סמ'ט מיט יאָדינע די 25־יאהריגע סטעפאַניאַ סערווינסקאַ — אַן'אַרבייטסלאָזע און היימלאָזע. מ'האָט זי אָפּ־געפיהרט אין שפּיטאַל.

ווייזט אויס—עס ברענט נישט

(א) ווי מיר דערוויסען זיך, איז דער פערקויף פון פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1936 דערווייל א מי־נימאַלער, און הגם מען פערקויפט זיי פונם 1 נאָ־וועמבער אָן, איז דער סך־הכל פונם לייזען א גאַנץ קנאַפּער.

מען רעכענט, אַז די עכטע „גראַטשקע" וועט זיך מאַכען פונם 15 ביז'ן סוף פון היינטיגען חודש.

Dr.
R.Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאַנאַ 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6.30.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע
און געשלעכטס־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8 אָוועגר.
זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

נייע שול־בנינים אין לאָדז

און רעמאָנט פון די אַלטע שולען

נעכטען איז אונטער'ן פאָרזיץ פון וויצע־פּרע־זידענט פאַנטשעק פאָרגעקומען א זיצונג וועגען דעם קאַטאַסטראָפאַלען מאַנגעל פון שול־בנינים אין לאָדז און וועגען דעם דרינגענדען רעמאָנט, וועלכע ס'־דאַרפען די אַלטע שול־בנינים, אין דער זיצונג האָ־בען אויך אַנטיילגענומען דער לייטער פון דער ביל־דונגס־אָפּטיילונג ביי דער שטאָט־פּערוואַלטונג וואַלט ראַטוס און פון דער בוי־אָפּטיילונג ריבאַלאָוויטש.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצובויען נייע שול־בנינים אויף עק אַלטשונסקאַ און מאַצקאַוויטשאַ, אויף פאַביאַניצער שאָסיי, פּאָלעסיע, יוליאַנאָוו, פראַנטשישקאַנער 76, מאַרישינער און לאַגעווניצקא

אויף דעם צוועק איז בעשלאָסען געוואָרען צו קויפען 4 פּלעצער, וועלכע געהערען נאָך צו דער שטאָט.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען אַדורכצו־פיהרען א גרינדליכען רעמאָנט אין די אַלטע שולען.

אין בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1936/7 זענען שוין צו דעם צוועק אַריינגעשטעלט געוואָרען ענט־שפּרעכענדע סומען

געהיימנישפולער מאָרד

געפונען א דערשאָסענעם פּאָליציאַנט

(א) אויפן וועג הינטערן דאָרף אָוירעלאָוו, היג־טער ראַדאָמסק, האָט מען געפונען אַן'אונטערגעשאָ־סענעם דעם פּאָליציאַנט באָלעסלאָוו טאַטאַרא פון אָוירעלאָוו.

מען האָט איהם אין א בעוואוסטלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, וואו ער איז באַלד גע־שטאָרבען.

מען איז זיך משער אַז דאָס האָבען איהם געשאָ־סען, מחמת נקמה, באַהן־גנבים, אָדער וואַלד־גנבים, וועלכע טאַטאַרא האָט שטאַרק גערודפט.

פּאָליציי האָט דורכגעפיהרט א שטרענגע אויספאָר־שונג.

איבערגעפאָהרען

(א) אויף דער פּעטריקאָווער־גאַס, ביים רייי־מאָנט־פּלאַץ איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַן'אויטאָ דער 58־יאָהריגער אהרן יעלין (פון נאַ־וואָ־זאַרזשעווסקאַ 7).

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אַהיים.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט און פּאָלג. טעג!
נייעסטע סענסאַציע פון סעזאָן!
טאַרזשאַן
דער אונצערשראָקענער
אין דער הויפּט־ראָלע:
BUSTER GRABBE
אויסער'ן פּראָגראַם:
קלאַנג־צייטונג פון P.A.T.
אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייט.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי“
ציגעל-גאַס 27. טעל. 112-25. דיר.: דוד צעלמייסטער.
שוין פרייטאָג, ד. 6-טן ד.ח.
ערשטער אויפטריט פון וועלט-בעריהמטן אַרטיסט
קורט קאַטש
אין זיין קרוין-ראָל
„איז דאָס דער וועג?“

א נשקשה'דיגער היזק...

צוגענבעט ביי א לעהרערין 8.000 זל.

(א) קלאַרא זילבער, א לעהרערין (פילסודסקיעגאָ 6) האָט אַרויסגענומען פון פ. ק. א. אין טאָמאַשאָוו 8000 זלאָטעס אין מזומן, און איבערגעלאָזט דאָס געלט ביי זיך אין הויז.

ווען זי איז אַרויס אין גאַס, האָט זיך א גנב „מרחם“ געווען אויפן געלד, און עס צוגענבעט.

פאָליציי זוכט דעם גנב.

א נייע וועקסעל-אַפערע?

(א) אין דער שטאָט קורסירען קלאַנגען, אז דער בעקאַנטער דיסקאָנטער, פּאַוועל ליכטענבערג איז בעגאַנגען פארשידענע וועקסעל-מיספּרויכען אין פעלשערייען, און איז נעלם געוואָרען.

אומגליקספאַל מיט אַן'אַרבייטער

(א) ביי די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען אויף ראָג ראַדוואַנסקאַ און זשעראָמסקיעגאָ איז געכטען צוגעדריקט געוואָרען מיט א ווינדע דער 30-יאָהריגער אַרבייטער מיעטשיסלאַוו באַראַנאָווסקי (פון קילינסקיעגאָ 252).

אין א גוסס'ן צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין קרייז-שפּיטאָל.

אַ יוגענדליכער מעסער-שטעכער

(א) אין פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק איז אויסגעבראָכען א געשלעג צווישען יונגלעך. בעתן געשלעג האָט איינער פון די יונגלעך אַרויסגעכאַפּט א קליין מעסערל און געשטאָכען אין האַנד דעם 13-יעהריגען יעזשי נאָוואַקאָווסקי.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

אומגליקס-פאַל מיט אַ ראָווער

(א) נעבטען אינדערפריה האָט פּאַסירט א שרעקליכער אומגליק מיט דעם 29-יעהריגען עמיל קילער פון דאָרף פּאָסאַדי לעם לאָדז.

פּלוצים האָט א טיגל פונם ראָווער געפּלאַצט, און קילער איז אזוי אומגליקליך געפאַלען אויף די שטיינער, אַז ער האָט זיך צעשמעטערט דעם שאַרבען און צובראָכען דעם חוט-השדרה.

אין א גוסס'ן-צושטאַנד האָט איהם פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

אין „וויזאַ“

הייגט, מיטוואָך, 9 אין אין אָוונט, וועט אין לאָקאַל פון „וויזאַ“ (פּעטריקאָווער 86) פּאָרקומען א טייראָויפּנאַהמע, פּערבונדען מיט א פּרעלעקציע פונם ד"ר עדוואַרד פּאָזנאַנסקי פון וואַרשאַ א. ד.ט. „די יודישע וויסענשאַפט אין גלות און אויף העך פּריי“. א פּאָרוואָרט וועט האַלטען דיר. מיכאל בראַנדשטעטער. פאַר מיטגלידער און איינגעפיהרטע געסט פרייער איינטריט.

Dr. med
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאָסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20
צוריקגעקעהרט

פון דער לאָדזער פּראָווינץ

(פון אונזערע קאָרעספּאָנדענטען)

ס ר א צ ק.

א חורבן פון א יודישען קבוץ — פערשיט די מקוה, צוגענומען די שוהל.

אונזער שטעטעל ליגט אויפ'ן וועג צווישען טושין און פּיעטריקאָוו. אַמאָל האָבען דאָ געלעבט א שיינע פאָר מניגים יודען, דער רוב האָבען זיך מפרנס געווען פון אויסבייטען אויף אַ היימישען אופן אַזוי גערופענע טריקענע וואורשט, וועלכע איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען אין אַלע עקען פון דער מדינה.

ס'זענען אָבער ענטשטאַנען ביטערע צייטען מיט שווערע גזרות, די וואורשט-פּראָדוקציע האָט געמוזט ליקווידירט ווערען. דער עולם איז געבליבען אָהן פּרנסה און ממילא איז מען זיך צופאָהרען, וואוהין איינער האָט נאָר געקענט. געבליבען זענען קוים אַ מנין יודען.

מיט אַ צייט צוריק האָט זיך, פון דאָזיגען אוועקגעצויגען א יוד, וועלכער האָט פערקויפט זיין הויז א קריסט, דער קריסט האָט זיך באַלד אַרומגעזעהען, אַז די שכנות'דיגע פּאָסעסיע, אויף וועלכער ס'געפינט זיך די שוהל און די מקוה, איז נישט היפּאָטעקאַריש רעגולירט, ממילא האָט ער זיך דעם שטח צוגעאייגענט.

ער איז גלייך צוגעטרעטען צו פערשיטען די מקוה, צוצונעהמען די שוהל. די פערצווייפעלטע יודען האָבען אַלאַרמירט די שכנות'דיגע קהלות, געבעטען הילף, קיינער האָט זיי אָבער נישט געוואָלט אָדער אפשר נישט געקענט העלפען.

דער נייער בעל ביה פערצוימט זיך. איצט דעם פּלאַץ, אויף וועלכען ס'איז לאַנגע יאָהרען געשטאַנען די שוהל מיט דער מקוה, און די יודען מוזען נעבעך דאָך מיט האַרצווייטיג ציזעהען און שווייגען.

גליקסמאַן.

ק ו ט נ א.

צווי גטין — נאָכווייהענישען פון שטשאַווניץ.

פון א שטעטעל נעבען קוטנא זענען היי-יאָהר געפאָהרען אויף קוראַציע קיין שטשאַווניץ צוויי ווייבלעך, געטריישע קאָלעזשאַנקעס. אַנב גאַר אָנגעזעהענע בעל בית'טעס.

די קוראַציע פון די דערמאָנטע צוויי ווייבלעך האָט אָפּגים געגעבען גלענצענדע רעזולטאַטען: זיי האָבען זיך דאָרט פערליבט אין צוויי לאָדוער קורגעסט, די ליבע איז נישט געווען, ווי ס'טרעפט געוועהנליך, קיין סעזאָנאַווע, די קליינשטעטלדיגע ווייבלעך האָבען ערנסט גענומען דעם פלירט פון די לאָדוער צוויי לעבּ־יונגען און נישט געוואָלט איבעררייסען זייערע ראָמאַנטישע חשבונות.

די מענער פון די פערפיהרטע ווייבלעך האָבען אָבער אויך נישט געוואָלט לענגער דולדען אזא דאָפּעלטע בוכהאַלטעריע אַזוי, אַז אַ־ימאָל איז טאַקע געקומען צווישען די צוויי פּאָר פּאָלקער צו א גט.

ק—ל.

ק א ל י ש.

ווי אַזוי מ'ווערט פטור פון אַ נאַרישע יודענע.

אין שטעטעל ק. קאַלישער געגענד, האָט געלעבט א יודישער קרעמער מיט א ווייב עטליכע יאָהר קיין קינדער האָט זי נישט געהאַט, קיין איבעריגע חכמה און בריה איז זי אויך נישט געווען, האָט ער דעריבער גערן געוואָלט פון איהר פטור ווערען. ער האָט אָנגעוואָנדען אַלע מיטלען, זי האָט אָבער בשום אופן נישט געוואָלט פון איהם אָפּטו'עטען.

ער איז ענדליך געפאַלען אויף אַזאַ קלוגע המצאה:

אין א שיינעם העלען טאָג האָט ער זיך אויפגעכאַפּט און אוועקגעפאָהרען כלומרשט געשעפטליך קיין וולאָצלאַוועק. דאָרט האָט ער זיך אוועקגעלעגט ביי עפּעס א קרוב „קרענקען“, ר'האָט געלאָזט שיקען נאָכ'ן ווייב, אין איהר אָנוועזענהייט איז ער געוואָרען וואָס אַמאָל נאָך „קראַנקער“.

אַז סהאָט שוין געהאַלטען מיט'ן חולה גאָר שמאָל, האָט דער קרוב גענומען דאָס ווייב אין א זייט און איהר איינגערוימט א סוד, אַז דעם חולה'ס ברידער, איהר שוואָגער הייסט עס, שנייט זיך פון איהר צו ציפען אַ פּאָר טויזענד גילדען פאַר חליצה, דעריבער עצה'נט ער איהר, אַז זי זאָל גלייך פאָדערן א גט, אַז נישט שטייט איהר פאַר צו בלייבען אַן אייביגע אלמנה.

די מעשה איז דער יודענע געקראָכען אין קאָפּ אַריין, זי האָט טאַקע אָנגעהויבען צוצושטיין צום „גוססדיגען“ מאַן, אַז ער זאָל זי אויפבינדען, דער פערשוין האָט נאָר דערויף געוואַרט. אויגענבליקליך האָט מען צוגעגרייט דאָס גאַנצע קלאָפּער־ציייג און די יודענע איז געוואָרען אָפּגעגט. באַלד דערנאָך איז דער „מאַן“ לעבעדיג געוואָרען.

ערשט דאַן האָט זיך די יודענע געכאַפּט, אַז מ'האָט זי געפיהרט אין באָד אַריין. דער ענין איז איבערגעגעבען געוואָרען דער פּראָקוראַטור.

משה נ—ן.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט-, געשלעכטס-קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 ייטאָג און פון 5 ביז 9 אָוונט, זונטאָג פון 10—1. אַלע אַרטן אַנאַליזען
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן
א ספּעציעלער ווארטע-זאַל פאַר פרויען.

ראַדיאָ - ווינקעל

די איטאַליענער טאָרען נישט הערען דעם אויסלענדישען ראַדיאָ

דער „דיילי טעלעגראַף“ דערצעהלט, אַז אין איטאַליע זענען איינגעפיהרט געוואָרען בעגרעניצונגען ביים אָנ׳נעהמען אויסלענדישע סטאַציעס:

אין די האָטעלען אין פּאַרען איז פערוועהרט געוואָרען אַנצושטעלען דעם ראַדיאָ אויף אויסלאַנד. עס געהט אין דעם, אַז דאָס פּובליקום זאָל אַמאָל נישט הערען די אויסלענדישע ראַדיאָ-פּרעסע און דאָדורך וועלען מאַכען א פערגלייך מיט די ידיעות, וואָס עס גיט זיי זייערע פּרעסע.

די פּאָסטולאַטען פון די אַרבייטסלאָזע מוזיקער אין עסטרייך

דער פעראיין פון די עסטרייכישע מוזיקער האָט אַרויסגעשטעלט א פּאָדערונג, אַז נאָך 7 א זייגער אָוונט זאָל מען מעהר נישט געבען אין ראַדיאָ קיין מוזיק פון פּליטען און גלייכצייטיג זאָל מען אויך אין די דאָזיגע שעה'ן פערוועהרען צו בענוצען די הילכערס אין עפענטליכע לאָקאַלען. די דאָזיגע פּאָדערונג איז אויסען דערמיט, אַז די אַרבייטסלאָזיגקייט פון די מוזיקער זאָל זיך אַזוי נאָך פערקלענערען. די עסטרייכישע ראַדיאָ-סטאַציע וואָלט דאָדורך פינאַנציעל שטאַרק בעלאַסטעט געוואָרען.

ראַדיאָ אין אַ בעלגישער תפיסה,

אין דער בעלגישער תפיסה פון ליבערן, וועלכע ציילט 600 צעלעס, האָט מען אומעטום איינגעשטעלט ראַדיאָ-אַפּאַראַטען. די דאָזיגע אינסטאַלאַציע האָט דורכגעפיהרט אַן׳אַרעסטאַנט, פון פאַך אַן׳עלעקטראָטעכניק. די צענטראַלע סטאַציע געפינט זיך אינעם קאַבינעט פונם תפיסה-דירעקטאָר. ער האָט א מיקראָפאָן, דורך וועלכען ער קאָן רעדען צו אַלע אַרעסטאַנטען אין די צעלעס, אויסער דעם האָט ער א גראַמאָפאָן און אַז ער וויל, קאָן ער אַליין אויפגעבען פאַר די אַרעסטאַנטען אודיציעס פון פּליטען.

קאָנפליקט צווישען די פראַנצויזישע מוזיקער

די פראַנצויזישע רעגירונגס-סטאַציעס האָבען אָנגאַזשירט א ספּעציעלען אָרקעסטער, וועלכער זאָל געבען קאָנצערטען צווישען 5 און 7 א זייגער אָוונט. נאָכדעם, ווי די קאָנטראַקטען זענען שוין געווען אונטערגעשריבען און דער אָרקעסטער איז אָנגעקומען אין קאָנסערוואַטאָריום אויף א רעפּעטיציע, האָבען זיי אָנגעטראָפען אויף פאַרפאַריקאַדירטע טירען. געטון האָבען עס די מוזיקער, וועלכע געהערען צום סינדיקאַט.

דער מיניסטער מאַנדעל (א יוד) וועט, וואַהרשיינליך, אַזעלכע מיני קאָנפליקטען נישט טאָלערירען.

צום יאָהרצייט פון אונטערשרייבען דעם שלום

צום יאָהרצייט פון וואָפענשטילשטאַנד האָט דער מיקראָפאָן דאַריאָ - שטראַסבורג געפונען זיך אין ווערדען. אַזוי ווי עס איז שוין 5 יאָהר זינט די ראַדיאָ-סטאַציע עקזיסטירט דאָרט, האָט מען גענעבען א ספּעציעלע טראַנסמיסיע פונם פאָרט דאָנאַמאָן.

שטורמדיגע צייטען

ראָמאַן

44

— שרעקט אייך נישט, מוהמע, איהר וועט באַלד זעהען... ענטשולדיגט מיר אויף אַ פּויפּצעהן מינוט.

קיביראָוו איז אַריינגעגאַנגען מיט דער וואַליזקע אין אַ בעזונדער צימער. די אַלטע האָט נישט פערשטאַנען, וואָס דאָ קומט פאָר. די האַלטונג פון איהר פּלימעניק האָט איהר אויסגעזעהן צו זיין זעהר משונה'דיג. זאָל דאָס אַלץ טאַקע האָבען אַ שייכות מיט אַ רעגירונגס-געהיימניס? ווער ווייסט?

אָבער די אמת'ע שטוינונג און פערוואונדערונג איז געקומען ערשט דעמאָלט, ווען זי האָט דערזעהן קיביראָוו'ן אַרויסגעהן צוריק פון צימער.

אייגענטליך איז דאָס נישט געווען קיביראָוו, דאָס איז גאָר געווען אַן'אַנדערער מענש.

— גאָט מיינער, וואָס איז דאָס? — האָט זי אויסגערופען — פּיאָדאָר פּאַוולאָוויטש, ביזטו פון זינען אַראָפּ, צי וואָס? וואָס זענען דאָס פאַר אַ קונצען?

— אָט וועגען דעם דאַרפט איהר אויך, מוהמעשי קיינעם נישט דערצעהלען — האָט קיביראָוו געענטפערט, און דערביי זיך נישט געקאָנט איינהאַלטען פון שמייכלען, זעהענדיג דער מוהמע'ס פערוואונדערט געזיכט.

— נו, אויב דו זאָגסט, אַז ס'איז אַ רעגירונגס-געהיימניש, וועל איך, פערשטעהט זיך, האַלטען די זאַך שטרענג בסוד.

* * *

נאָך דעם זעלבען טאָג איז קיביראָוו אַרויסגעפאָהרען פון דעם שטעטעל, וואו זיין מוהמע האָט געוואוינט, און נאָך אַ מעת־לעת פאָהרען מיט דער באַהן, פערטע קלאַס איז קיביראָוו אָנגעקומען קיין גראָזני.

גלייך פון וואָקזאַל האָט ער זיך געלאָזט געהן אויפ'ן מאַרק וואָס האָט זיך געפונען אין באַמע מיטען פון שטאָט.

קיביראָוו איז שוין אַ סך מאָל געווען אין גראָזני. ער האָט דאָ געהאַט זעהר פיל בעקאַנטע. געהענדיג איצט אויף דער גאַס, האָט ער געטראָפען צוויי אַלטע חברים זיינע. זיי זענען פאַר איהם פערבייגעגאַנגען, איהם אפילו אָנגעקוקט און ווייטער געגאַנגען.

זיי האָבען איהם נישט דערקענט!

— אויסגעצייכענט! — האָט קיביראָוו געטראַכט און אַ שמייכעל געטון.

עס איז פערבייגעגאַנגען אַן'אָפיציר, מיט וועלכען קיביראָוו האָט געדינט אין איין פּאָלק. אויך יענער האָט איהם נישט דערקענט און איז זיך ווייטער געגאַנגען.

און ווירקליך, איז קיביראָוו'ן איצט אוממעגליך געווען צו דערקענען. ער האָט אויסגעזעהען ווי אַ שלעפּער, אַ בעוואַקסענער, מיט אַ צעקאָרטשעטע באָרד, אין אַ ברודיגער, צוריסענער בורקע, מיט פערשטויבטע אַלטע שטיוועל, אַן'אָבגעריסענער פּאַפּאַכע אויפ'ן קאָפּ — אין דעם הילוך האָט ער געמאַכט דעם איינדרוק פון אַן'אָרימען טשעטשעניעץ, וואָס איז געקומען אַ־אָפּ פון די בערג אין שטאָט אַריין זוכען אַרבייט.

קיביראָוו האָט אַלס געבוירענער אין קאַוקאַז זעהר גוט געקענט די טשעטשענישע שפּראַך, אויפ'ן מאַרק האָט ער אָנגעטראָפען אַ סך אָרימע טשעטשענצעס, וואָס האָבען זיך אַרומגעדרעהט, כדי צו כאַפּען עפּעס אַ פערדינסטעל. דאָ און דאָרט זענען געשטאַנען גרופּעס טשעטשענצעס און געשמועסט צווישען זיך.

קיביראָוו האָט זיך צוגעפּגעמישט מיט די דאָזיגע גרופּען און אויך, פערפיהרט אַ שמועס דאָ מיט דער, דאָ מיט יענער גרופּע.

מ'האָט געשמועסט וועגען די שלעכטע צייטען, וועגען דער נויט, וואָס עס הערשט ביי די איינוואוינער אין די בערג. אַרומקוקענדיג זיך פריהער אין אַלע זייטען, האָט איינער פון טשעטשענצעס א זאָג געטון:

— ווען נישט סעלים-כאַן, וואָלטען שוין אַ סך אונזעריגע אויסגעשטאָרבען פון הונגער...

— העי, דו, שטילער רעד! — האָט קיביראָוו אַ זאָג געטון.

— נישטאָ וואָס מורא צו האָבען, זיי וועלען סעלים-כאַנ'ען סיי-ווי-סיי נישט פאַקען.

— יאָ, שלעכטע צייטען... — האָט שווער אָפּגעזיפצט אַן אַלטער טשעטשעניעץ מיט א גרויע קיילעכדיג בערדעל, וואָס האָט זיך בעזונדערס העל אָבגעשלאָגען אויף זיין טונקעל אָבגעברענט געזיכט. הערט חברה. נישטאָ קיין אַנדער ברירה, ווייל מען לעבען, מוז מען ווערען אַן'אַברעק (אַן'אונערשראָקענער קעמפער), מוז מען שלאָגען אַזוי, ווי עס שלאָגען סעלים-כאַנ'ס מענשען!

— אָהאָ, זיי שלאָגען שוין איינמאָל! אויף די רוסישע פּריצים ציטערט די הויט! — האָט אַ צווייטער טשעטשעניעץ צוגעגעבען.

— איהר האָט געהערט, חברה, מען זאָגט, אַז סעלים-כאַן זוכט מענשען, — האָט זיך אָבגערופען אַ יונגער טשעטשעניעץ מיט אַ געשטופּעלט געזיכט, — איך אַליין וואָלט געגאַנגען צו איהם.

— נו, געוויס, איידער אַזאַ הינטיש לעבען, ווי מיר לעבען, איז בעסער צו זיין אין דינסט פון סעלים-כאַן. דאָרטען, ברודערקע, שטעלסטו טאַקי איין דאָס לעבען, אָבער דערפאַר ביזטו דאָך זיכער אַז דו וועסט נישט געשוואָלען ווערען פאַר הונגער.

— כ'וואָלט אויך געגאַנגען, ווי איך בין א לעבעדיגער! — האָט קיביראָוו זיך אַריינגעמישט, — וואָס זאָל איך דאָ וואַרטען! שוין פופציג טאָג, ווי איך האָב קיין גראָשען נישט אָנגעזעהן פאַר די אויגען... כ'דרעה מיך אַרום מיט אַ פּאָר געזונטע הענט, און, ברודערקע, גאָרנישט! קיינער וויל מיינע הענט נישט קויפען. צום טייוועל זאָל עס געהן! קומט אימיצער פון סעלים-כאַנ'ס מענשען, — געה איך!

— נו, נישט אַזוי לייכט קומט עס אָן! — האָט זיך אָנגערופען דער געשטופּעלטער, — סעלים-כאַן, דאַרפסטו וויסען, איז זעהר אַ פאָרזיכטיגער. ער וועט נישט אָננעמען דעם ערשטען בעסטען דזשיגיט. זיינע מענשען קלייבען זעהר לאַנג און עס געהט אַוועק אַ געוויסע אויספאָרשונג יועגען דעם, וואָס יוערט בעשטימט אויף צוגענומען צו ווערען צו סעלים-כאַנ'ס מענשען. סעלים-כאַן איז געוויס פאָרזיכטיג. אַהאָ!

— יאָ, יאָ, סעלים-כאַן איז גענוג פאָרזיכטיג מיט'ן צונעמען מענשען. — האָבען אַנדערע בעשטעטיגט. — ווען ער זאָל נישט זיין אַזוי איבערקלייבעריש, וואָלטען אַ סך פון אונז שוין לאַנג אַוועק צו איהם. ער נעמט אָן מענשען זיכערע, אַזעלכע, אויף וועלכע מ'קען זיך פערלאָזען און, דער עיקר, ברודערקע, אַזעלכע, וואָס האָבען נישט מורא פאַר'ן טויט...

— ווער האָט היינט מורא פאַר'ן טויט? ס'לעבען איז סיי־ווי־סיי נמאס... — האָט קיביראָוו בעמערקט מעשה פילאָזאָף.

אַ סך האָבען צוגעשאָקעלט מיט'ן קאָפּ: ס'הייסט — אָט דער דאָזיגער דזשיגיט איז גערעכט. דער געשטופּעלטער טשעטשעניעץ האָט זיך מיט קיביראָוו'ן ברייטער צושמועסט. זיי האָבען זיך נעהנטער בעקענט. קיביראָוו האָט איהם דערצעהלט, אַז ער קומט פון די בערג, אַז ביי זיי אין אַאול הונגערט מען, אַז זיין פרוי און די קינדער קוקען שוין אויס, אַז ער זאָל אַהיימברענגען אַ פּאָר רובעל — און דאָ האָט ער נישט קיין אַרבייט...

קיביראָוו האָט גערעדט מיט אַ טאָן פון וועהטאָג, אַזוי, אַז דער געשטופּעלטער טשעטשעניעץ האָט איהם אָנגעקוקט מיט בעדויערונג.

— איך וואָלט נישט געקוקט, איך וואָלט אפילו געטון דאָס ערגסטע, אַבי נישט צוצוזעהן דעם הונגער פון מיין פרוי און קינדער... — האָט קיביראָוו גערעדט מיט אַ טאָן פון פערצווייפלונג.

— הער דזשיגיט, ווי איז דיין נאָמען?

— אַלי, — האָט קיביראָוו גלייך געענטפערט.

— הער־זשע אַלי, האָט דער געשטופּעלטער טשעטשעניעץ שטילערהייד אַ זאָג געטון, — דאָ אין מאַרק בעוויזען זיך פון צייט-צו-צייט סעלים-כאַנ'ס מענשען. זיי קומען זוכען מיטאַרבייטער פאַר סעלים-כאַנ'ען, — פערשטעהסט! אפשר וועט אַזעלכער דיך נעמען.

(פאָרטזעצונג קומט)

וואגאן לי-קוק

פערברייטערט זיין טעטיקייט אין טוריסטיק-וועזען

די לעצטע וואכען האָבען געבראַכט אַ בעדייטענדען וואוקס פון דער צאָהל טוריסטען, וועלכע פאָהרען פון פוילען קיין פּאַלעסטינא.

די ריהרעוודיגע דירעקציע פון וואַגאָן־לי־קוק פעריטשטעהענדיג די נויטיגקייט פון אַ ראַציאָנעלער אָרגאַניזאַציע פון דער דאָזיגער טוריסטישער בעוועגונג, אָרדענט איין יעדע וואָך גרופען־רייזעס מיט די שיפען „פּאָלאָניא" און „קאָשטשושקא".

די שיפען געהען אָב רעגולער יעדען מיטוואָך פון קאָנסטאַנצין 11 אַ זייגער, וואָס רעגולירט דעם אויפענטהאַלט אין פּאַלעסטינא אין די ראַהד פון 10, 17 טעג, א. ז. וו.

וואַגאָן־לי האָט אונטערגענומען שריט, כדי צו פערלייכטערן די אָרגאַניזירטע רייזעס צו געבען דיי טוריסטען דעם מאַקסימום בעקוועמליכקייטען ביי מינימום קאָסטען.

אַ ספּעציעלער צוג געהט אָב יעדען דינסטאָג יעדע וואָך 9,20 פון הויפּט־באַהנהויף און בעזיצט אַ רעסטאָראַציע־וואַגאָן ביז קאָנסטאַנץ. צו דער בעקוועמליכקייט פון די פּאַסאַזשירען איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ שלאָף־וואַגאָן 3־טע קלאַס.

אַלערליי אינפאָרמאַציעס ערטיילט די פּאַלעסטינער אָפּטיילונג פון וואַגאָן־לי, פּיעטרקאָווער 68 טעל. 70־170.

פרייטאג און שבת דאווענט דער בעריהמטער אבערקאנטער משה קוסעוויצקי אין פילהארמאניע

מיט'ן אנטייל פון כאר אונטער דער דירעקציע פון קאמפאזיטאר פּראפ. זאקס

שוין אין עטליכע טעג אַרום וועט דאָס יודישע לאָדז ווידער הערען דאַווענען דעם בעריהמטען אָבער קאַנטאָר משה קוסעוויצקי פאַר זיין אָברייזע קיין ענגלאַנד. ה' מ. קוסעוויסקי וועט זינגען די בעסטע סינאַגאָ אַלישע קאָמפּאָזיציעס פון זיין רייכען רעפּערטואַר.

דאָס קאָנצערט־דאַווענען וועט נאָך ערפאָלגרייכער זיין דערמיט, וואָס מיט דעם גוט איינשטודירטען כאָר וועט אָנפיהרען דער בעקאַנטער דיריגענט און קאָמפּאָזיטאָר פּראָפ. י. זאַקס, ס'איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואָס די גרעסטע צאָהל בילעטען זענען שוין פערקויפט געוואָרען און ס'איז צו האָפען, אַז אַלע ליבהאָבער פון דער יודישער נגינה וועלען קומען פרייטאָג און שבת אין פילהאַרמאָניע צו הערען דאָס דאַווענען פון ה' משה קוסעוויצקי.

פון ארץ-ישראל אמט

די ה"ה: האַלפּערן שלמה, יאָסקאָוויטש יוסף, ליבערמאַן דוד, פּיאָטרקאָווסקי מענדעל, קערש - באום אברהם, ווי אויך די פרוי בראם העניא, בערענצווייג רחל דאַרפען זיך זאָפאָרט מעלדען אין היגען פּאַלעסטינא־אַמט (שרודמיעסקאַ 29) פון 10—1 פאַרמ. אין צוזאַמענהאנג מיט זייער עליה קיין ארץ־ישראל.

א בריף אין רעדאקציע

זעהר חשוב'ע רעדאקציע!

מיר בעטען אייך אַ שטיקעל פּלאַץ אין אייער חשובער צייטונג פאַר אונזער פאָלגענדען אויסדרוק:

צו אונזער אַפּפאָהרען פון לאָדז, ווינשען מיר דעם הארציגען יודישען טעאטער־עולם אין לאָדז, די חשוב'ע פּרעסע און די העררען מילשטיין (אינהאַבער פון טעאטער „ראָזמאַיטאָשטשי"), וועלכע האָבען אונז אַזוי האַרציג און וואַרעם אויפגענומען — אַ האַרציגען זייט־געזונד.

דינה האַלפּערן
סעם בראָנעצקי
אברהם האַלפּערן
יצחק קרעלמאַן (אָנפיהרער)

און דער גאַנצער אַרטיסטען־אַנסאַמבל.

פון דער לאדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	96.00
3 פּראָצענטיגע בודאָוולאַנע —	39.75
4 „ דאָלאַרובקא —	52.50
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	62.25
5 „ וואַרשאַווער פ.-ב. 1934	51.38
5 „ לאָדזער	48.00
ענגלישער פונט — — —	26.20
דאָלאַר אָפּיצ. — 531.50 נישט-אָפּיציעל -	5.31
גאָלד-דאָלאַר — — —	9.02
גאָלד-רובל — — — —	4.76
דייטשער מארק — — —	1.63

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג

(קאמוניקאטען)

פון טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"

נאָך דריי גאַסטשפּילען פון קורט-קאַטש

אַדורכפאָהרענדיג אונזער שטאָט וועט דער בעריהמטער דייטש-יודישער אַרטיסט קורט-קאַטש געבען נאָך 3 פאָרשטעלונגען אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי". די ערשטע פאָרשטעלונג קומט פאָר דעם היינטיגען פרייטאָג 9 אָווענד אין אַ גאַנץ נייע אויפפיהרונג פון בעריהמטען דייטש-יודישען שרייבער י. בייפּיש „איז דאָס דער וועג?"

קורט-קאַטש קומט מיט אַ אייגענעם צוגעקליבענעם אַנסאַמבל.

דזשעק רעכטצייט בלייבט נאָך אויף דריי טעג אין לאָדז.

אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג פון לאָדזער טעאַטער-פּובליקום פערבלייבט דער בעקאַנטער אַרטיסט דזשעק רעכטצייט נאָך אין לאָדז אויף 3 טעג, פרייטאָג, שבת און זונטאָג.

מאָרגען קאָנצערט פון וואַנדאַ ווערמינסקאַ אין פילהאַרמאָניע

מאָרגען קומט פאָר אַ גרויסער קאָנצערט פון דער בעריהמטער זינגערין וואַנדאַ ווערמינסקאַ. די פוילישע און אויסלענדישע פּרעסע האָבען זיך זעהר וואַרם אָפּגערופען איבער די קאָנצערטען פון דער דערמאָנטער קינסטלערין.

ס'איז צו האָפען, אַז דער דאָזיגער מייסטער-קאָנצערט וועט אויך אין לאָדז האָבען דעם געהעריגען ערפאָלג.

J. WINDMAN i SYN
Łódź, PIOTRKOWSKA 35.
צו פערקלענערטע פּרייזען
ד.ה. צו 8,6 און 12 זל.

צו די קומענדיגע יום-טובים
...לענדיג צוגענגליך מאַכען אונזערע נ' קונדשאַפט ביים פערזאָרגען זיך מיט גוטע און ...ילינע שיך פערקויפען מיר אין משך פון 14 טעג צו איינצעלנע פאַר הערען-און דאַמען-שיך

קלאַנג-קינא CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16
היינט פּרעמיער!!!
די אונשרעקבארער לעגיאן
WALLACE BEERY i LEWIS STONE
אין די הויפּט-ראָלען:
אויסער'ן פּראָגראַם: אַקטואַליטעטען פון P.A.T.
אָנהויב טעגליך 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12.30 בייטאָג

Obwieszczenie.

Na zasadzie art. art. 358 '— 371 rozporządzeni[a] Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16/II 1928 roku o pr[a]wie budowlanem i zabudowaniu osiedli, Zarząd Miejski [w] Łodzi wzywa wszystkich zainteresowanych pp. inżynieró[w] i budowniczych oraz majstrów murarskich i ciesielskic[h] wykonywujących plany budowlane lub składających dekl[a]racje kierownictwa budów, jakoteż wykonywujących robot[y] murarskie i ciesielskie na terenie m Łodzi, by we własny[m] interesie przedłożyli w biurze Inspekcji Budowlanej (Pl[ac] Wolności 14, III piętro) odnośne dokumenty względn[ie] uwierzytelnione odpisy swych uprawnień w terminie d[o] dnia 31 grudnia 1935 roku.

Złożenie wyżej wymienionych dokumentów jest k[o]nieczne celem sporządzenia należytego rejestru osób, upraw[nionych] do kierowania robotami budowlanemi i sporząd[zenia] projektów budowlanych, wykonywania robót mura[r]skich i ciesielskich oraz ustalenia właściwych kompetenc[ji] według obowiązujących przepisów.

Łódź, dnia 3 grudnia 1935 roku.

Tymczasowy Prezydent m. Łod[zi]
(—) inż. Wacław Głazek

עפענטליכער פראטעסט

גענגען דעם הייפּעלע צייטונגס-פערשפּרייטער, וואָס האָט זיך אָנאָמען גענעבען סעקציע (פּלאַץ וואָלנאָשטשי)

אַזוי ווי זיי האָבען מיר דעם קאָפּ פערדרייט זיך ביי זיי צו רעגיסטרירען אויף קויהלען, איבערעדענדיג מיר, אַז אַלע סעקציעס זענען פעראייניגט. גלויבענדיג זיי, האָב איך זיך רעגיסטרירט, אָבער נאָכפאָרשענדיג די זאַך גענוי, האָב איך איינגעזעהן, אַז מיט דער פעראייניגונג האָט מען מיך פּשוט גענאַרט. גלייכצייטיג איז מיר קלאָר געוואָרען צו וואָס די קויהלען-רעגיסטראַציע איז זיי אַזוי נויטיג. אַזוי ווי זייער סעקציע בעשטעהט פון 8 (אַכט) פּערשוין, וואָס לאַנגט קוים אויף אַ פערוואַלטונג דאַרף מען דאָך צו האָבען מיטגלידער, האָט מען דעריבער אויסגעטראַכט אַ קויהלען-רעגיסטראַציע, כדי צו צוציהען נאַאיווע אַלס מיטגלידער, פון וועלכען איך בין אויך געפאַלען אַ קרבן פון זייער בלאָפערישקייט. דעריבער פּראָטעסטיר איך אָקעגען אַזעלכע מאַכינאַציעס און ציה צוריק מיין אונטערשריפט, וואָס איך האָב געגעבען.

גלייכצייטיג בעט איך ענטשולדיגונג ביי דער פערוואַלטונג פון פּאָמאָרסקאַ 15, פערהאָפענדיג, אַז מיין עפענטליכע איבענדערמאָנטע דערקלערונג וועט מכפּר זיין מיין אומבערעכנטען שריט.

ס. סובעצקי

(צייטונגס - פערקויפער מיטגליד פון פּאָמאָרסקאַ 15)

מיר פון אונזער זייט האָבען שוין צו דעם פּראָטעסט-ערקלערונג גאָרנישט וואָס צוצוגעבען, ווייל די אויבענדערמאָנטע דערקלערונג כאַראַקטעריזירט שוין גענוג מיט די אויבענדערמאָנטע קליקע...

די פערוואַלטונג פון צייטונגס-פערשפּרייטער-פעראיין פּאָמאָרסקאַ 15

קליינע אנאנסען
1 זלאָטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

אַ יונגעל פון אַנשטענדיגע עלטערן, וואָס וויל זיך אויסלערנען דאָס זאָקען-פאַך, ווערט געברויכט. אָפּפערטען אונטער „זאָקען" אין אדמי'.

לאקאלען

2 און 5-צימערדיגע וואוינונגען אין פאָרטער פון זאָפאָרט איבערצוגעבען פּירמאָוויטשאַ 15.

אַ פיין מעבלירט צימער פאַר 2 יונגעלייט אָדער פאַר אַ יונג פּאָר-פּאָלק ביי אַן אַנשטענדיגער פאַמיליע אָבצוגעבען. — אָפּפערטען אונטער „W" אין אדמ.

אַ וואוינונג פון 1 צימער איז צו פערמיטען אויף פּיעטריקאָווער 79, וו. 16.

פערשידענעס

Zaginiony został kwit inkasowy z Banku Kup. Kredytowego w Łodzi na imię Graf i Kleczewski na sumę Zł. 15 tysięcy. Kwit unieważnia się.

Zagubiono weksel na Zł. 50.— pł. 28/XI—35 r. wystawca I. Zarecki, Narutowicza 9. Weksel powyższy unieważnia się. 2693

קאקס

צום אויסטרוקענען ווילגאָסנע דירות בעקומט מען זאַכאָדניאַ 32, אין קויהלען-סקלאַד, וויז-אַ-ווי דעם לאָמבאַרד

אַ סאָלידער מענש מיט די בעסטע רעפערענצען זוכט צו שלאָפען אין אַ געשעפט אָדער ביי וואָס עס זאָל נישט זיין אַרבייט. אָפּפערטען אונטער „סאָליד" אין אדמ. פון דער צייטונג.

קונסט-שטאפעריי פון בעשעדיגטע אנציגער און דיוואנעס
M. KLEBER
געפינט זיך איצט פּיעטריקאָווער 18 לינקע אָפיצינע, 2. שטאָק.

א ביורא זוכט אַ ענערגישען און אינטעליגענטען יונגענמאַן מיט קענטניש פון יודיש און פויליש, אין וואָרט און שריפט. ווינשענסווערט דאָס קענען מאַשין-שרייבען.

אָפּפערטען אונטער „אינטעליגענט" אין אדמ. פון דער צייטונג.

Dr. H. SZUMACHER
Choroby skórne i weneryczne
przyjmuje od 9—1 i od 5—9-ej
ul. Piotrkowska 56
tel. 148-62.

שייטלען
מיט פאַריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען
ביי קערש.
סקווערזאָווא 15

ווילהוג פאַר דאַמען
ונאַר 2 זל. ווערע פאַר איבערגע מאַכט די עלטעסטע
הימען
אויף גאַנץ ניי ווי אויף נייע היטען צו
3 50
„TOLA"
23 Zawadzka 23

Dr. med.
H. ROZANER
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און סעקסועלע קראַנקה.
Narutowicza 9
tel. 128-98
נעמט אָן פון 1—9 פאַרמ. און פון 5—9

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסן!
אז שעהנע דרוק-אַרבייט הייבט דעם אימפּולס פון געשעפט, און דעריבער איילט צו בעשטעלען אייערע דרוק-אַרבייט אין דער בעוואוסטער שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
צעגעלניאַנאַ 8 פראָנט
טעל. 255-09
בריפבויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, צירקולאַרען, עטיקעטען, חתונה-קאַרטען, קאָנפעקציע-טיט
ביליג — רעעל — סטנטיש
אכטונג, שניידער-מייסטער! בעזיץ אויף לאגער מאס-ביכער!

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראָנט, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. J. Herszfinkiel
ספּעצ. פאַר קינדער-קראַנקהייטען
נעהמט אָן ביי זיך זשעראָמסקאַ 8a
טעל. 111-87
ווי אויך אין לעטשניצע „פּאָמאָץ" אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1.

לעטשניצע
פאַר וועגערישע קראַנקע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
עפענט פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגערישע-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראָטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעל. 137-63
עס נעהמען אָן פאָלגענדע דאָקטוירים
ד"ר קויפמאַן, ד"ר דינענזאָן,
ד"ר רויטער, ד"ר שפּירא,
ד"ר שמערלאָווסקי,
ד"ר י. איציקזאָן, ד"ר סטופּאַי
ד"ר שמירנעלד, נערווען-קראַנקה.
און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ
וויזיטען אין שטאָט.
אַלע אַרט מעדיצינישע הילף.
קאַבינעט פאַר פיזיקאַלישער טעראַפּיע
אַ וויזיט 3 זל.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9—11 און פון 6—8 אָוונט

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואַנגעראַשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4—8 אָוונט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

יודישע חתונות אין דייטשלאַנד

(אַ בריף פון בערלין)

פון ב. סמאָליאַר

דאָס יודישע לעבען אין דייטשלאַנד איז טראַ־גיש. עס האָט אָבער אויך זיינע קאָמישע זייטען. די חתונה־אַנאָנסען אין דער יודיש־דייטשער פּרעסע איז איינע פון זיי.

די יודישע יוגענד אין דייטשלאַנד האָט נישט קיין שום אויסזיכטען פאַר אַן עקאָנאָמישער צו־קונפט. איילען זיך דערפאַר טאַטעס חתונה צו מאַכען זייערע טעכטער; איילען זיך דערפאַר מאַ־מעס צו געפינען כאָטש אַ רייכע כלה פאַר זייערע זין. איז חתונה האָבען געוואָרען אַ געשעפט ביים דייטשען יודענטום.

איהר עפענט אַ יודיש־דייטשע צייטונג, איז פול מיט אַנאָנסען וועגען הייראַט. אַ פער־מעגליכער פאָטער זוכט אַ חתן פאַר זיין טאָכטער און איז גרייט צו געבען עטליכע צעהנדליג טויזענד מאַרק נדן. אַ יונגער דאָקטאָר פון אַ ליטישער פאַ־מיליע זוכט אַ כלה, זי מוז אָבער האָבען געלד צום אויסוואַנדערען. אַ ברודער שטעלט פאַר זיין שוועסטער דורך דער צייטונג און דערצעהלט אויס אַלע איהרע מעלות — אַלץ מיט'ן צוועק זי חתו־נה צו מאַכען. אַ מיידעל „שלאַנק, בלאָנד און גוט ...ציגען" שטעלט זיך אין אַנאָנס אַליין פאַר און זוכט אַ „לעבענס־בעגלייטער" פון יודישען גלויבען.

אין דראַנג אויסצוואַנדערען פון נאַצי־דייטש־לאַנד איז אויך גרויס דער דראַנג אויסצו־הייראַטען נישט אַליין נאָר מיט עמיצען, מיט עמיצען פון דייטשלאַנד, מיט עמיצען, פאַר וועמען מען זאָל זיך קענען אויסרעדען דאָס האַרץ און זיך דערמאָהנען אין די אַמאָליגע אַלטע גוטע טעג אין דייטשלאַנד — די טעג פון פרייד און ליכט.

היטלער בעריהמט זיך, אַז ער בויט איצט פּאַ־לעסטינאַ דורך דעם, וואָס ער צווינגט יודען צו פאַרלאָזען דייטשלאַנד. ער מעג זיך אויך בעריה־מען, אַז ער בויט איצט די נאָרמאַלע יודישע פאַ־מיליע. ווען נישט ער, וואָלטען איצט זיכער נישט פאָרגעקומען אַזוי פיל יודישע חתונות. ווען נישט ער, וואָלטען יודישע מיידלעך נישט געמאַכט קיין אונטערשיד צווישען יוד און אַריער, און יודישע בחורים — אוודאי נישט. ווען נישט ער וואָלט דער דראַנג צו אַן אָפּגעשלאָסענעם יודישען פאַ־מיליען־לעבען זיכער נישט געווען אַזוי שטאַרק צווישען דייטשען יודענטום.

די נאַצים מיט זייער ראַסען־טעאָריע פון איין זייט און מיט זייערע פערפאָלגונגען אויף יודען פון דער צווייטער, האָבען בלויז נעהנטער גע־מאַכט די יודען צווישען זיך. בעזונדערס דעם יונגען יודישען דור. דער יונגער דור, וואָס האָט ביז איצט נישט געפיהלט קיין שום אונטערשיד צווישען יוד און דייטש, פיהלט איצט דעם דאָזי־גען אונטערשיד זעהר שטאַרק. ער פיהלט איהם און זוכט אויסדרוק פאַר זיינע אינערליכע גע־פיהלען בלויז צווישען יודען.

די יאָהרען פון אַסימילאַציע געהען איצט וואָס ווייטער אַלץ מעהר אַוועק אין הינטערגרונד. עס וואַקסט די טענדענץ פאַר נאַציאָנאַליזם צווישען דער יודישער יוגענד אין דייטשלאַנד. די דאָזי־גע טענדענץ איז מערקבאַר נישט בלויז אין דער גרינדונג פון ספּעציעלע יודישע שולען, נישט בלויז אין דער גרעסערער צאָהל יודען, וואָס קומען איצט אין די סינאַגאָגען, נאָר אויך אין די חתונה־אַנאָנסען אין די דייטש־יודישע צייטונגען.

* * *

אַ יונגער יודישער דאָקטאָר אין בערלין איז זיך מודה פאַר מיר:

— איך האָב קיינמאָל נישט געקלערט וועגען חתונה האָבען; איך האָב עס קיינמאָל נישט בע־דאַרפט. יונג בין איך, געלד האָב איך פערדיגט, אַן אויטאָמאָביל אָנ'אייגענעם האָב איך געהאַט, צו וואָס דאַרף איך חתונה האָבען? פריהער פלעגן מיידלעך אין בערלין זיך פאַרבינדען דורך חתונה מיט מיר. קיינמאָל נישט איינגעפאַלען.

איצט האָט דער דאָזיגער יונגער דאָקטאָר אַ גאַנץ אַנדערע מיינונג. ער פאַרדינט נאָך אַלץ, ער האָט נאָך אַלץ זיין אויטאָמאָביל, אָבער ס'איז פאַרט נישט דאָס זעלבע.

— איהר קענט איצט נישט לעבען אַזוי אָפען און פריי ווי פריהער, — ערקלערט ער מיר. — איהר קענט איצט נישט געהן איבעראַל, איהר קענט איצט נישט אַרויספאָהרען איבעראַל, אַפילו אין קאַפע־הויז קענט איהר אייך זיך נישט וויי־זען. מען מוז זיצען אין שטוב גאַנצע טעג און אָוועגדען. מען מוז זיין אָפּגעשלאָסען אין הויז.

אָפּגעשלאָסען אין הויז — ווערט עס מאָנאָטאָן. דאָס גאַנצע לעבען ווערט גרוי. מען דערפילט זיך מיט אַמאָל איינזאַם און אונצופרידען. מען בענקט נאָך געזעלשאַפט. מען ווערט מיטאַמאָל ערנסט און מען הויבט אָן קלערען וועגען תכלית.

קלערען תכלית פיהרט צו חתונה. קלייבט מען אויס דאָס בעסטע מיידעל וואָס מען קען און מען נעמט אַרויס חתונה־אַקטען. מען האָט חתו־נה, ווערט דער אומעט געטיילט אויף צווייען. ווערט דאָס לעבען נישט אַזוי מאָנאָטאָן. פער־שווינדט אויף אַ צייט די אונצופרידענהייט, גע־פינט דאָס לעבען אַ נייעם אינהאַלט.

מיין יונגער דאָקטאָר איז איצט נישט בלויז פערהייראַט, נאָר ער האָט שוין אויך אַ קינד, אַ קינד זעקס מאָנאַטען אַלט. אַלץ די זעלבע אור־זאַך: עס איז אומעטיג דאָס לעבען איצט פאַר יודען אין דייטשלאַנד.

— און אַרויספאָהרען פון דייטשלאַנד?...

אַרויספאָהרען פון דייטשלאַנד קלויבט ער זיך דערוויל נישט. דערוויל האָט ער נאָך גענוג פרנסה פון פּריוואַטער פּראַקטיק. אַ דאָקטאָר איז אַן אויסגעצייכענטער. פּאַציענטען האָט ער יודישע און אַפילו דייטשע. אַ לעבען מאַכט ער דערוויל אַ גוטען, טאָ צוליב וואָס זאָל ער זיך לאָזען וואַנ־דערען אין פרעמדע לענדער?...

אַ לעבן־יונג ערשט מיט דריי יאָהר צוריק, איז ער איצט אַ געזעצטער, קליינבירגערליכער פאַ־מיליע־מאַן, אַ טאַטע פון אַ קינד, אַ פערהיי־ראַטער מענש.

— היטלער'ס פערדינסטען! — שמייכעלט ער און קוקט מיט ליבע אויף זיין פרוי און קינד. — ווען נישט היטלער, וואָלט איך נאָך ביז היינט געווען אַ בחור. ווען וואָלט דאָס איינגעפאַלען חתונה צו האָבען אין דער פרייער, פרעהליכער, לוסטיגער דייטשלאַנד פון מיט דריי יאָהר צוריק!...

אַביסעלע קיביץ

(הומאָר פון טאָג)

ערשטער (בעגעגענט אין גאַס איינעם וועמען ער איז שולדיג געלד): — איך וואָלט געוואָלט אוועקגעבען דעם חוב, וואָס איך בין אייך שולדיג.

צווייטער: — זעהר פיין, פון אייך! קומט אַריין אין מיין געשעפט.

ערשטער: — איך האָב געזאָגט, איך וואָלט גע־וואָלט אוועקגעבען דעם חוב וואָס איך בין אייך שול־דיג, אָבער איך קען נישט.

* * *

מאַן (צו זיין פרוי): — דער סוף פון אַ גנב איז אַ מיאוסער, וואָס מען זאָל נישט גנב'ענען וועט מען דערנאָך חרטה האָבען...

פרוי (מיט אַ שמייכעל): — אַט דו האָסט דאָך אויך געגנבעט... געדענקסטו, דו האָסט ביי מיר אַמאָל איידער מיר האָבען חתונה געהאַט, געגנבעט קושען?

מאַן: — יאָ, אסתר, איך געדענק. נו, מה זאָג איך דאָך טאַקע...

* * *

בחור (צו זיין מיידעלס פאָטער): — איך בין גע־קומען בעטען די האַנט ביי אייער טאָכטער.

פאָטער: — איך קען דיר געבען מייז גאַנצע טאָכ־טער נישט בלויז איהר האַנט...

* * *

מוטער: — פאַרוואָס מיין קינד, האָסטו מיר געבע־בען אַ קוש און מיר בעדאַנקט פאַר דעם שעהנעם פרע־זענט? דאָס האָט דאָך דיר געקויפט דער טאַטעשי, נישט איך

מיידעלע (8 יאָהר אַלט): — ווייל די טאַטעשי, האָסט אויסגעקליבען פאַר מיר אַזאַ גוטען טאַטעשי.

קרייץ-צוג געגען דייטשע יודענטום

יודען סיסטעמאַטיש אַרויסגעשטויסען פוןווירטשאַפטליכען לעבען

בערלין יט"א אויף אַן אויסעראָרדענטלי־כער פאַרזאַמלונג פון דער שפּייז־פּראָדוקטען־בער־זע אין נירענבערג זענען אָנגענומען געוואָרען בע־שלוסען וועגען אויסשלוס פון די נישט־אַרישע מיטגלידער.

איינע פון די עלטסטע און אָנגעזעהענסטע שוה־פירמען אין צפון־דייטשלאַנד „מאַקס קורניק" איז אַריבער אין בעזיץ פון איהר אַרישען פּערוואַלטער טעאָדאָר קעלער. די פירמע בעשעפטיגט 50 אָנגע־שטעלטע. אין קעלן איז אַריבער אין אַרישען בעזיץ די אַלטע יודישע קאָנפעקציע־פירמע „ערב ענד קאָמפּ". די צוויי גרויסע יודישע פירמען אין דעסאַו „עדוואַרד באַרכאַרדט" (גאַרדינען און טעפּיכען) און הערמאַן מאַרקוס (דאַמען־קאָנפעקציע) זענען אַרי־בער אין אַרישען בעזיץ.

די גרויסע יודישע טעקסטיל פירמע „מ. מייערס יורשים" אין עסען האָט צוליב דעם פאַרקלענער־טען אומזאַץ אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען. די פאַר־האַנדלונגען וועגען איבערגאַנג פון דער פירמע אין אַרישען בעזיץ ווערט פאָרטגעזעצט

* * *

בערלין (יט"א) דער שטעלפערטרעטער פון גט־לייטער קאַרל האָלץ האָט אין אַ רעדע פאַר די אַרבייטער פון דער פאַבריק „סימענס־שוקערט" אין נירענבערג ערקלערט צוו. אַנד. „וואָר עס האָט ליב דייטשלאַנד מוז האַסען די יודען" דער רעדנער האָט אויפגעפאָדערט די אַנוועזענדע זיי זאָלען זאָר־גען פאַר דער אָפּהיטונג פון די נירענבערגער גע־זעצען.

שטאַט־סעקרעטאַר שובערט האָט אין אַ רעדע אין מיינבורג בעצייכענט די שטעלונג צו דער יודען פראַגע אַלס „אַ געוויסענס און כאַראַקטער־פראַגע ווי אויך אַלס בלוט־פראַגע".

בערלין (יט"א) דער „צענטראַל פאַראיין פון יודען אין דייטשלאַנד" דערוויסט זיך, אַז אין די מאַסגעבענדע נאַצי־קרייזען, פאָדערט מען, דאָס די יודישע געשעפטען זאָלען אין דעם וויינאַכט־סעזאָן אַרויסווייזען אַ „געהעריגע צוריקהאַלטונג" און אויס מיידען יעדע דעקאָרירונג פון די וויטרינען, וואָס זאָל טראָגען אַ „קולטיש־סימבאָלישען כאַראַקטער" (וויינאַכטס־בוימער א. ד. גל.).

* * *

בערלין (יט"א) אַ 25־יאָהריגער אַריער פון וואָלפּום איז פאַרמשפּט געוואָרען צו 6 חדשים תפיסה דערפאַר, וואָס ער האָט זיך נישט געוואָלט שיידען מיט זיין נישט לעגאַליזירטער יודישע פרוי, מיט וועלכער ער האָט געהאַט 2 קינדער. דאָס גע־ריכט האָט בעטאָנט, אַז דער אורטייל איז אַ מילדער צוליב דעם, וואָס דער אָנגעקלאָגטער האָט געלעבט מיט דער יודישער פרוי נאָך פאַרן פאַרעפענטליכען די נירענבערגער געזעצען.

ווי אַזוי מ'האָט שמעון אשכנזי'ן „אָפּגעדאַנקט"

פאַר זיינע גרויסע לייסטונגען למובת פוילען

נאָך זיין טויט געפינען זיך זיינע מליצי־יושר

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער „געזעל־שאַפט פון פריינד פון וויסענשאַפט אין ווילנע" (האָט דער פּראָפעסאָר פון ווילנער אוניווערזיטעט יאַנוש איוואַשקעוויטש געלייענט וועגען שמעון אשכנזי אַ רעפעראַט, וועלכען ער האָט פאַרענדיגט מיט פאָלגענדע ווערטער:

„אשכנזי האָט מיט ערפאָלג דורכגעפיהרט אין זשענעווע די פראַגע וועגען פאָנאַנדערטיילען שלע־זיען, אַ דאַנק וואָס מיר האָבען בעקומען אַ בעדייטענדען טייל פון דעם דאָזיגען שטח מיט די קוילען און צינק־גרובען. וועגען זיין טעטיגקייט אין זשע־נעווע שרייבט ריכטיג לעכאָן, אַז ער האָט געקענט רעדען מיט ווירדע, מיט דער שפּראַך פון אַ גרוי־סער מלוכה, ער האָט זיך בעוועגט צווישען פרעמדע ווי אַ גרויסער פּאַן פון אַ גרויסער מלוכה. צום בעדויערען איז די דאָזיגע טעטיגקייט איבערגעריסען געוואָרען צום שאָדען פון פוילען. זומער 1923 נאָכ'ן איבערנעמען דעם אַמט פון אויסערן־מיניסטער דורך מאַריאַן סיידא האָט זיך אשכנזי אָנגעגעבען אין דעמיסיע. צום עפענטליכען דינסט האָט ער זיך מעהר נישט צוריקגעקעהרט. ער האָט זיך פאַר־שלאָסען אין זיין שטוביגער רוה, וואו ער פלעגט בעזוכט ווערען דורך דעם ענגען קרייז פון זיינע תלמידים און בעקאַנטע. אַליין פלעגט ער זיך זעל־טען בעוויזען אין דער עפענטליכקייט.

אין דעם ווידער־אויפגעלעבטען פוילען האָט פאַר איהם אויסגעפעהלט אַנ'אוניווערזיטעטס־קאַ־טעדרע. מ'האָט געמאַכט שוועריגקייטען אַפילו דאַן ווען דער יורידישער פאַקולטעט פון וואַרשעווער אוניווערזיטעט איז אויפ'ן פאָרשלאַג פון פּראָפ. פּעטראַזשיצקי אַרויסגעטרעטען מיט אַ פּראָיעקט צו שאַפען ביים יורידישען פאַקולטעט פאַר אשכנזי'ן אַ ספּעציעלע קאַטעדרע פאַר דער געשיכטע פון דיפּלאָמאַטיע. מ'האָט נישט ווי געהעריג אויסגענוצט נישט אויפ'ן וויסענשאַפטליכען געביט און נישט אין דיפּלאָמאַטישען דינסט זיינע גרויסע פעהיג־קייטען און זיין ריזיגע וויסענשאַפט. עס איז בע־האַלטענערהייט אויסגעלאָשען געוואָרען אַ מענש מיט אַ הייסען ווילען צו דינען דער אַלגעמיינער זאַך, אַ מענש, וועלכער וואָלט געקענט זיין דער לויב און אַ שטאָלץ פאַר יעדער געזעלשאַפט. ווי־פיל מאָל האָב איך אין די לעצטע יאָהרען, נאָך לענגערע געשפּרעכען, איהם געזעגענט מיט אַ טרויע־ער אויפ'ן זכרון זענען מיר געקומען זיינע איי־גענע ווערטער, וועלכע ער האָט אַרויסגעזאָגט אין זיין פּרעכטיגער סקיץ וועגען סטאַניסלאַוו לאַגון: „מיט אַ צער פלעגט אונז אַרומנעמען דער געדאַנק וועגען לאַנד, וועגען דער געזעלשאַפט, וועלכע גיט אַרויס מענשען, מיט וועלכע עס וואָלט שטאָלצירט די אויפגעקלערטסטע געזעלשאַפט אין אייראָפּע און וועלכע ווערען צווישען אונז אויף אונזערע אויגען פערוועלקט אין שאָטען און אין האַלב־עקזיסטענץ".

פּראָפ. איוואַשקעוויטש האָט גלענצענד אויפ־געפאַסט דעם ענין און נאָך בעסער צוגעפאַסט דעם פראַגמענט פון אשכנזיס ווערק צו איהם, אשכנזין גופא.

ס'איז נאָר אַ שאָדען, וואָס פּראָפ. איוואַשקע־וויטש האָט דעם ענין אַביסעל נישט טיפער דער־גרונטעוועט. ער וואָלט דאַן געקומען צום בעשלוס, אַז די גאַנצע טראַגעדיע פון אשכנזין און די הויפּט־סיבה, פאַרוואָס מ'האָט בעזייטיגט איהם פון דער דיפּלאָמאַטיע און אַפילו קיין קאַטעדרע איהם נישט געגעבען — איז געווען דאָס פינטעלע יוד.

ערשט איצט אַ געוויסע צייט נאָכ'ן טויט פון פּראָפ. שמעון אַשכנזי הויבט פאַר אונז אָן קלאָר צו ווערען די גרויסע טראַגעדיע, וועלכע דער דאָזיגער מענש האָט איבערגעלעבט.

זייענדיג איינגאַנצען אַנ'אַסימילירטער יוד און אָפּגעבענדיג זיין גאַנצע ענערגיע און טאַלאַנט די היסטאָרישע פאָרשונגען פון פוילען איז אשכנזי, נישט קוקענדיג אויף אַלע זיינע פאַרדינסטען, כמעט אָפּגערוקט געוואָרען פון דעם פוילישען לעבען און ער האָט זיינע לעצטע יאָהרען פאַרבראַכט אין איינזאַמקייט.

Dr. REICHER
מאַרשאַלקאָווסקאַ 28. טעל. 201־93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָווענד.

ראַספּוטין און זיין יודישע געליבטע

(שטוינענדע לעבענס־געשיכטע דערציילט פון איהר אַליין)

איבערגעגעבען פון ה. אַקערמאַן.

נישט זי און נישט איהר מאַן און נישט איהר קינד זענען אַמאָל קראַנק געווען. זיי זענען אַלע געווען געזונט און שטאַרק. און עס האָט זיי גאָר־נישט געפעהלט. נעמי האָט דאָ געהערט צו אַ סך פעראיינען און האָט זיך געלאָזט קאָסטען געלט און זי האָט אויך צעטיילט אַ סך צדקה בסתר — קיינער זאָל נישט וויסען.

דאָס מיידעלע איהרס איז אַלט געוואָרען זעקס זיבען און אַכט יאָהר און נעמי איז געווען די גליק־ליכסטע מאַמע אויף דער וועלט. דאָס קינד איז שעהן ווי אַלע וועלטען און אין שוהל האָט זי גע־לערענט, אַז אַלע איהרע לעהרער האָבען זיך פון איהר נישט געקענט אָפּלויבען.

און נישט נאָר אין פאָלקס־שוהל האָט נעמי געשיקט איהר טעכטערל לערנען, זי האָט איהר אויך געשיקט לערנען אין תלמוד־תורה, און נעמי פלעגט פון איהר נאָר אָנקוועלען.

נעמי'ס טעכטערל האָט געענדיגט פאָלקס־שוהל און איז אַריינגעגאַנגען אין הויך־שוהל און נעמי'ס פרייד איז געוואַקסען און צו איהר נחת איז נישט געווען קיין ברעג, ווייל אַ סך אַזעלכע קינדער ווי נעמי'ס טאָכטער איז געווען, זעהט מען נישט, בעגעגענט מען נישט. אַ מלכה'שען אויסזעהן האָט זי געהאַט פון קליינערהייט אָן.

נעמי האָט געוואָלט האָבען נאָך קינדער, אָבער זי האָט מעהר נישט געקענט טראָגעדיג ווערען, האָט זי געבעטען גאָט יעדע רגע, אַז דאָס קינד איינזי'ס, דאָס איינציגע טעכטערל זאָל איהר זיין געזונט און שטאַרק און זי זאָל פון איהר דער־לעבען אַ סך נייעס. און מען האָט געקענט האָפען, אין אַזאַ געראָטען קינד צו דערלעבען נחת. שעהן, געראָטען, קלוג און די עלטערען זענען דאָך אויך נישט קיין קבצנים, איז אַלעס אינאיינעם האָט נעמי געקענט האָפען, אַז אין איהר טאָכטער וועט זי דערלעבען צו זעהן אַ סך נחת.

איז דאָך אָבער די וועלט אַ רעדעל, וואָס דרעהט זיך, האָט זיך דאָס מזל נעמי'ס געדרעהט און געדרעהט ביז ס'האָט זיך איבערגעדרעהט. עס איז גרינג, ליבע לעזער, דאָס אַלעס צו לעזען, אָבער ווי שווער נעמי'ן איז דאָס געווען, און איז עד היום, איבערצוטראָגען.

צום ערשטען מאָל האָט זיך עס אָנגעהויבען מיט נעמי'ס שוואָגער: ער איז נאָך אַ קורצער קראַנק־הייט געשטאָרבען — און די געשעפטען האָבען גע־נומען פאַלען וואָס אַמאָל ערגער און ערגער. נאָכדעם זענען נאָך אָנגעקומען די קריזיס־יאָהרען און נע־מי'ס מאַן איז געגאַנגען באַנקראָט.

אָבער דאָס וואָלט נאָך געווען צום דערליידען. נעמי פלעגט נאָר בעטען ביי גאָט, אַז אויב ס'דאַרף עמיצען שאַטען, זאָל עס אויסגעהן צום געלט. נעמי פלעגט זאָגען: „שרעק מיך, גאָטעניו, אַבי שטראָף מיך נישט — זאָל עס אויסגעהן צום געלט".

נעמי'ס מאַן האָט שוין נישט געהאַט קיין גע־שעפט, אָבער פון הונגער איז מען נישט געשטאָרבען.

וואָס־זשע טוט גאָט? ווערט נעמי'ס מאַן מיט אַ דריי יאָהר צוריק קראַנק אויף לונגען־ענט־צינדונג און ליגט אָפּ צו בעט איינגאַנצען עטליכע טעג און ער שטאַרבט אַוועק..

ווי נעמי האָט זיך געפיהלט, איז זיך לייכט פאָרצושטעלען. אויב ס'איז איהר שוין יאָ גע־גאַנגען גוט, זי האָט געהאַט אַ גוטען און פיינעם מאַן און האָט געהאַט אַ פריינד אין לעבען, לאָזט ער זי איבער אַן אַלמנה.

אין די זיבען טעג שבעה, וואָס נעמי איז געזעסען נאָך איהר מאַן איז זי אַזוי פאַרעלטערט געוואָרען, אַז ווען זי איז דערנאָך אַרויסגעקומען אין גאַס אַריין, האָבען איהרע שכנים זי און בעקאַנטע נישט דערקענט, אַזוי האָט זי אויסגעזעהן.

איז נאָך אַ וואונד אין נעמי'ס האַרץ, אָבער לעבען דאַרף מען דאָך. מילא, נעמי'ס לעבען איז שוין סיי ווי סיי גאָרנישט ווערט געווען, אָבער איצט האָט זי געלעבט צוליב איהר געראָטען טעכ־טערל, דער יתומה.

קיין געלד איז איהר נישט געבליבען קיין סך נאָך איהר מאַנ'ס טויט, איז נעמי אַוועקגעגאַנגען אַרבייטען — „הויז־אַרבייט", אין פּשוט'ע ווערטער האָט עס אין דער היים געהייסען אַ דינסט. נעמי שאַמאַנסקי אַ דינסט אין אַמעריקאַ — אָבער אַנט־קעגען גאָט האָט נעמי נישט ווידערשפּעניגט — ווייל גאָט וויל אַזוי...

(סוף מאָרגען)

איז הויז וואו ס'האט געלעבט און געשטארבן זשארזש קלעמאנסא

פון נ. פראנק

מען זאָגט:
„ווילסטו דעם דיכטער קענען, זאָלסטו אין דיכטער'ס לאַנד גיין".
מ'קאָן צוגעבען:
„און דעם דיכטערס וואוינונג באַזוכען".
דאָס זעלבע איז מיט אַ פּאָליטיקער, מיט אַ שטאַאַטס־מאַן.

דאָס האָב איך געטאָן איצט, צו די 6 יאָהר, זינט עס איז געשטאָרבען דער באַרימטער פראַנצויזישער מלוכה־מאַן זשאָרזש קלעמאַנסאָ.

די לעצטע יאָהרען פון זיין לעבן האָט זשאָרזש קלעמאַנסאָ פערבראַכט נישט ווייט פון תּאַסי, אין די פראַנקלען נומער 8, וואו ער איז געשטאָרבען. איצט איז זיין וואוינונג טראַנספאָרמירט געוואָרען אין אַ מוזע־קלעמאַנסאָ. וואו אַלץ איז געבליבען אין דער זעלבער אָרדנונג, ווי דער „טיגער" האָט עס איבערגעלאָזט.

זיין וואוינונג איז נישט איבריג גרויס, און אויך נישט איבריג בעקוועם. אַ העכערער אַנגע־שטעלטער פון אַ מלוכה־אַדמיניסטראַציע וואוינט היינטיגע צייטען געוויס שענער. איך וואָלט זיך קיינ־מאָל נישט פאָרגעשטעלט, אַז אַזאַ „טיגער", פאַר וועלכען אַ גאַנצע וועלט האָט געציטערט, זאָל לע־בען אין אַזאַ בעשיידענער וואוינונג. דאָס זעלבע איז מיר שוין אַמאָל אויסגעקומען צו קאָנסטאַטי־רען בעת איך האָב בעזוכט די וואוינונג פון אַריסטיד בריאַן.

אין דער וואוינונג פון זשאָרזש קלעמאַנסאָ איז נישטאָ קיין שום טיגערישעס, קיין שום שפּור פון זיין גרויסען און קאָכעדיגען טעמפּעראַמענט, פון זיין אינערליכען אומרוהה, פון זיין זעלישען שטורם — פון זיין גייסטיגען אוראַגאַן.

אַלץ איז פערהאַן אין דער וואוינונג פון זשאָרזש קלעמאַנסאָ. אַלץ האָט מען דאָרט איבערגע־לאָזט אין דער בעסטער פּינקטליכסטער אָרדנונג, איינס איז דאָרט נישטאָ: ער אַליין. דער, וועלכער האָט די אַלע זאַכען געגעבען לעבען און שטורם, סוף כל סוף זענען דאָס אַלץ נישט מעהר ווי טויטע זאַכען, וועלכע האָבען אַמאָל געלעבט, מיט'ן לעבען פון דעם, וועלכער איז געשטאָרבען מיט 6 יאָהר צוריק. אַ וואוינונג לעבט נאָר מיט'ן אָטעם פון דעם, וועלכער בעוואוינט זי, און איז מעהר דער בעוואוינער נישטאָ, בלייבט די וואוינונג לעהר און פוסט.

אָט איז קלעמאַנסאָ'ס אַרבייטס־צימער.

אַ טיש אין דער פאָרם פון אַ פּאָדקאָווע שטעהט אין דער מיט. קלעמאַנסאָ פלעגט ביי דעם טיש אַרבייטען. ער פלעגט זיך אַ־יינזעצען אין דער מיט אַזוי, אַז דער טיש האָט איהם אַרומגענומען פון אַלע זייטען, ווי אַ פּאָר ליבע און געטרייע אָרימס. דער טיש איז ספּעציעל געמאַכט געוואָרען פאַר'ן אַלטען און סאַרקאַסטישען קלעמאַנסאָ. דאָ פלעגט ער אויפנעהמען די גרעסטע פּערזענליכ־קייטען פון דער וועלט.

אויף דער זאַפּקע, אָן אַ זייט, ליגט אַ שאַכטעל מיט פּיסטאָלעטען. בעת זיין שטורמיש לעבען האָט זיך קלעמאַנסאָ נישט איינמאָל דועלירט, און דאָס איז זיין געוועהר. פעסטע, שווערהענדיגע פּיסטאָלעטען. איבער דער קאַנאַפּע שטעהט זיינס אַ ביוסט, פון בעריהמטען סקולפּטור סיקאַר. פריינד זענען די טעג געקומען און געלייגט אַ קראַנץ בלומען פאַר'ן ביוסט. אויפ'ן טיש ליגען נאָך זיינע שפּאַקולען מיט די צוויי אויערלעך אויפגעהויבען. אויפ'ן קאַמין אין אַ גלאָז שטעהען עטליכע פערטריקענטע בלימעלעך. דאָס האָבען די זעלנער פון שאַמפּאַן קלעמאַנסאָ'ן געגעבען, בעת ער האָט זיי געמאַכט אַ בעזוך אין די טראַנשעען. די ווענד זענען פול מיט ביכער. די פאָטעלען שווע־רע, אַלטע און בעקוועמע, אין אַלטען סטיל.

זיין שלאָפצימער איז נישט גרעסער. דאָס הילצערנע בעט, קליין און נידריג, נישט ווי די הויכע פראַנצויזישע מאָנומענטאַלע בעטען. אין דעם בעט איז ער געשטאָרבען. אין אַ זייט טיש ליגט נאָך אויף אַ שטול זיין שלאָפמאַנטעל, און די לאַטשען שטעהען ביים בעט. דער קאַלענדאַר אויף דער וואַנד איז אָפּגעריסען ביים טאָג פון זיין טויט — 24 נאָוועמבער. די צוויי קליינע טיש־זייגערלעך ווייזען די שעה פון זיין טויט — דריי פערטעל

צוויי. קיין זאַך איז נישט גערהירט. אויפ'ן טיש זעהט מען געגזענע פעדערען. מיט קיין אַנדערע פענעס ווי געגזענע האָט קלעמאַנסאָ נישט געשריבען עטליכע שורות פון זיין האַנדשריפט ליגט נאָך אויפ'ן טיש.

אין עס־צימער, אויפ'ן טיש, ליגען די צייטונגען, וועלכע קלעמאַנסאָ האָט אַמאָל רעדאַגירט. אָט איז „ל'האָם ליבר", וועלכער איז דערנאָך גע־וואָרען „ל'האָם אַנשענע". זיין אַרטיקעל איז כמעט איינגאַנצען אויסגעמעקט פון דער צענזור, וועלכע האָט דאַן געריסען שטיקער. פון גאַנצען אַרטיקעל איז כמעט נישט מעהר פערבליבען ווי זיין נאָמען. קלעמאַנסאָ האָט זעהר שטאַרק געליטען פון דער דאַזיגער צענזור־שער, און איינמאָל, ווען די צוואַנג אויף דער צונג האָט איהם אַריינגעבראַכט אין גרעס־טען צאָרן און פערצווייפלונג, האָט ער אויסגעשריגען:

„איהר וועט מיך נישט שטום מאַכען. איך בין גרייט צו געהן פון טיר צו טיר און לייענען מיינע אַרטיקלען".

די קייטען פון דער צענזור האָבען זעהר שטאַרק פערוואונדעט דעם אַלטען טיגער, און גלייך, ווי ער איז געקומען צו דער מאַכט, האָט ער די דאָזי־גע נאַרישע צענזור אָפּגעשאַפט. דער בעפרייטער מענש האָט געדענקט, אַז ער איז געווען געקאָוועט,

און, ווערענדיג פריי, האָט ער אויך די אַנדערע בעפרייט.

אויפ'ן צווייטען טישעל איז אויפגעמישט זיין צייטונג „ל'אָראָר", וועלכע האָט געשפּילט אַזאַ וויכטיגע ראָלע אין דער דרייפוס־אַפערע.

אין אַ וואַנד־שאַפע זעהט מען זיינע קליידער, וועלכע ער האָט געטראָגען אין די טראַנשעען בעת דער מלחמה. זיין מאַנטעל, זיין הוט און די קאַ־מאַשען מיט די כאָלעוועס, אַלץ איז דאָ, עס פעהלט נאָר קלעמאַנסאָ.

אויף די ווענט — גראַוואורען צייכנונגען, קאַרי־קאַטורען, און פון אַ טישעל קוקט אַראָפּ מיט פערמאַכטע אויגען די טויטען - מאַסקע פון גרוי־סען קעמפער.

אונטער אַ גלאָז ליגט אַ פּעקעל שליסלען. גרוי־סע, שווערע שליסלען, פון עפּעס אַ שווערען און אייזערנעם טויער. די שליסלען זענען פערזשאַ־ווערט. מען זאָגט, אַז ווען קלעמאַנסאָ איז געווען מע־ פון מאַנמאַרטר, האָט מען איהם צוגעטראָ־גען אַלס מתּנה די שליסלען פון דער אַלטער באַס־טיליע. אויף דער אויפשריפט קען מען לייענען: „אַ טויט די טיראַנען".

אויף דער ערד שטעהט אַ קליינע וואָג. ביז די לעצטע יאָהרען פון זיין לעבען האָט נאָך דער זקן געמאַכט טעגליך צוואַנציג מינוט גימנאַסטיק און פלעגט זיך וועגען אויף דער דאָזיגער קליינער און נידעריגער וואָג.

אין דער זעלבער סימעטריע איז אויך געבליבען דער קליינער באָד־צימער. אויך דאָרט האָט מען גאָרנישט גערירט. אָט ליגט נאָך דאָס זייף־בער־שטעל, און אויפ'ן וואַש־קאַסטען דאָס קליינע שטיקעל זייף.

די אַלע קלייניגקייטען זענען מיט דער גרעס־טער פּיעטעט אָפּגעהיטען געוואָרען. אַלץ איז שטיל, רוהיג, צו שטיל, צו רוהיג.

די גאַנצע וואוינונג ליגט אין אַ הויף. די פענס־טער קוקען אַרויס אין אַ קליין גערטענדעל.

אינטערעסאַנט איז זיך צוצוקוקען צו דעם אַלעם. אינטערעסאַנט איז דאָס צו בעקוקען. אַ שטראַהל פון דעם, וועלכער האָט ווייזען דעם אַלעם געלעבט און זיך בעוועגט, פאַלט אויפ'ן צושויער. אַלע קולטור - פעלקער היטען אָפּ אַזעל־כע ערינערונגען און סובעניר'ען.

דאָס איז אָבער ווייניג צו קענען און פערשטעהן דעם בעריהמטען פראַנצויזישען מלוכה - מאַן און גרויסען אוהב - ישראל, וועלכער איז געווען אַ שמידער פון געשיכטע. דער אמת'ער קלעמאַנסאָ לעבט אין דער געשיכטע. אין די פיל ביכער, וועלכע זענען אויסגעשטעלט ווי די זעלנער אויף די ווענד. זיי ווייסען און קענען דעם אמת'ן קלע־מאַנסאָ. דאָרט האַלט זיך, אויף די אמת'ע נשמה און אימפּעט פון דער גרויסער קלעמאַנסאָ־פּער־זענליכקייט. ביכער און צייטונגען זענען די איינ־ציגע, וועלכע נעמען איבער גרויסע סודות און טראָגען זיי איבער פון דור צו דור. די ד' אמות, פון אַ מענשען שאַפען אַ גאַנץ קליינעם בעגריף.

די, וועלכע וועלען האָבען חשק זיך צו גריבּ־לען אין לעבען און שאַפען פון גרויסען מלוכה־מאַן, שריפטשטעלער און דענקער, וועלען מוזען אויפמישען די געשיכטע, דאָס בוך. ער איז דער איינציגער, וואָס גיט איבער דעם איינדרוק, תּמיד יואַרים, תּמיד לעבעדיג. א בוך, אַ שריפט, קיהלט זיך קיינמאָל נישט אָפּ. דאָרט לעבט די נשמה אייביג, און דאָרט דאַרף מען זוכען און געפינען דעם אמת'ן זשאָרזש קלעמאַנסאָ.

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט־שטאט)

וויצע־ מיניסטער קאַץ ארויסגעפאָה־רען קיין לאָנדאָן.

נעכטען איז ארויסגעפאָהרען קיין לאָנדאָן אין אנגעלעגענהייט פון זיין דעפּאַרט וויצע פינאַנץ מי־ניסטער אדאם קאַץ.

נייער פראָגראם דירעקטאָר פון פּוי־לישען ראַדיאָ.

פון 1 דעצעמבער אָן האָט איבערגענומען דעם אמט פון פּראָגראם - דירעקטאָר פון פּוילישען ראדיאָ ה' פּיאָטר גורעצקי, דער ביזאַצטיגער לייטער פון דער „פּאַט" אָפּטיילונג אין פּאריז.

נייע אויסמעסטונג פון לאָקאַל־שטייער.

די פינאַנץ מאַכט איז צוגעטרעטען צו בעאַרבּי־טען די מאַטעריאַלען וועלכע זענען נויטיג אדורכצו־פיהרען די אויסמעסטונג פון לאָקאַל שטייער אויפן יאָהר 1936, דאָס נייע נעזעץ וועגען לאָקאַל שטייער צווינגט די פינאַנץ מאַכט צו רעווידירען אַלע קאָנטאָס פון די צאָהלער כדי זיך צו איבערצייגען צו דער שטייער איז ריכטיג אויסגערעכענט.

איצט וועט דער לאָקאַל שטייער אָפּגעשאַצט ווע־רען לויטן פאַקטישען דירה געלד, וואָס איז געצאָהלט געוואָרען אין יאָהר 1935, ווייטער האַנדעלט זיך וועגען בעפרייען פון שטייער די קליינע וואוינונגען און האַנדווערקער וואַרשטאַטען, וועלבע געפינען זיך אין די וואוינונגען, מ'וועט אָפּרעכענען פון דירה־געלד דעם טייל וועלכער פאַלט אויס אויפן האַנד־ווערקער וואַרשטאַט.

די אויסמעסטונג דאַרף פערענדיגט ווערען אין מערץ 1936, די ערשטע האַלב־יעהרליכע ראַטע דאַרף איינגעצאָהלט ווערען אין אַפּריל..

סענסאַציאָנעלער שווינדעל מיט היפּאָטעק קוויטעס.

נעכטען איז אַרעסטירט געוואָרען דער סוחר ליב־בערמאַן און דער מעקלער ביליג, ביידע ווערען בע־שולדיגט אין אַ גאַנצע רייהע שווינדלערייען, וועלכע זענען בעשטאַנען אין געבען קוויטעס און היפּאָ־טעק־גאַראַנטיעס אויף אַ פערמעגען וועלכעס האָט געהאַט אַ זעהר קליינעם ווערט. דער ענין שטעלט זיך פאַר אויף פאָלגענדען אופן: מיט עטליכע יאָהר צו־

ריק האָט ליבערמאַן געקויפט אין מילאָסנאַ אַ קליין פערמעגען אין דער ווערט פון 4 טויזענד זלאָטעס. דאַן האָט ער אויף אַ קינסטליכען אופן געהויבען דעם ווערט, דורך אַ פיקטיווע אָפּשאַצונג אויף 7500 זלאָטעס, פון דעם מאָמענט אָן האָט ליבערמאַן אָנגע־הויבען זיך פּראָפעסיאָנעל צו בעשעפטיגען מיט גע־בען קוויטעס, לעצטענס האָבען צוויי קאָנדיראַטען, וועלכע האָבען בעקומען אַ קאָנצעסיע אויף אַ טאַר באַק־הוטאָווניע געמוזט געבען אַ גאַראַנטיע דעם מאָנאָפּאָל אויף 250 טויזענד זלאָטעס, ליבערמאַן האָט גענומען 15 טויזענד זלאָטעס און פערזיכערט דעם מאָנאָפּאָל אויף זיין פערמעגען די... 250 טוי־זענד זלאָטעס, די פערזיכערונג איז פאָרמעל פערשרי־בען געוואָרען אין דער היפּאָטעק, באַלד אָבער איז די אָפּערע ענטדעקט געוואָרען.

אַרעסטירט אַן־אינטערנאַציאָנאַלען גנב.

אין איינעם פון די וואַרשעווער באַנקען, איז אַרע־סטירט געוואָרען דער בעקאַנטער אינטערנאַציאָנא־לער גנב, ל. זוקין פון לאָדז. וועלכען מ'רופט אין דער אונטערוועלט „פּראָפעסאָר". זוקין איז שוין גע־טירט און בעשטראָפט געוואָרען אין פערשידענע שטעט אין לאַנד און אויסלאַנד, זיין ספּעציאַליטעט איז צו בעגנבענען אינטערעסאַנטען וועלכע שטעהען אין די באַנקען ביי די באַנק־פענסטערלעך.

פעראָרדנונגען וועגען פלעק־טיפוס.

די שטעטישע וואַרשעווער סטאַראָסטווע האָט אַר־ויסגעגעבען אַ רייהע פעראָרדנונגען וועגען היגיענע דעם סאַניטאַרען צושטאַנד פון צפון־טייל פון דער שטאָט, אין צוזאַמענהאַנג מיט די נאָטירטע פאַלען פון פלעק־טיפוס. די אַקציע בעצוועקט נישט צו דער־לאָזען צו קיין עפּידעמיע.

קור־טאַקסעס וועלען פערקלענערט ווערען.

אין די אַפּוילישע קור־ערטער ווערען גענומען פון יעדען נאַסט אַזוי־גערופענע קור־טאַקסעס, די קור־טאַקסעס אין פּוילען זענען זעהר הויכע און בעשווערען פיל מענשען, וועלכע וואָלטען געוואָלט געניסען פון די פּוילישע קור־ערטער, בעזונדערס איצט ווען דאָס אַרויספאָהרען קיין אויסלאַנד איז בע־

שווערט געוואָרען אי ז דאָס אַ זעהר וויכטיגער ענין. ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער פּרייז פון די קור־טאַקסעס אין די פּוילישע קור־ערטער בעדייטענד פערקלענערט ווערען.

די אלגעמיינע ציוניסטען פון וועלט־פערבאַנד און די אַרבייט פאַרן יודי־שען נאַציאָנאַל פאָנד.

יט"א האָט דערהאַלטען פאָלגענדען קאָמוניקאַט: אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פערשטאַרקטער אַרבייט לטובת דעם קרן קימת צווישען די אַלגעמיינע ציוניס־טען, האָט אַ דעלעגאַציע פון צ.ק. פון די אַלגעמיינע ציוניסטען אין פּוילען (וועלט־פערבאַנד) אָפּגעהאַל־טען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיטן לייטער פון קק"ל ביודא ה' א. ל. בלאָך, אין דער קאָנפערענץ זענען בעריהרט געוואָרען אַ רייהע פראַגען פון אָרגאַניזאַציאָ־נעלען כאַראַקטער, און עס איז אויפגעקלערט געוואָ־רען אַ רייהע מיספערשטענדנישען, וואָס האָבען גע־שטערט דער אַקטיווער בעטייליגונג פון אַלגעמיינע ציוניסטען אין דער אַרבייט לטובת קק"ל, צווישען אַנ־דערע האָט ה' א. בלאָך ערקלערט דער דעלעגאַציע, אַז אין דער צוקונפט וועלען די בעריכטען פון די זאַמלונגען בעזונדערס נאָטירט ווערען די סומען, וואָס ווערען געזאַמעלט דורך די אָרטיגע סניפים, פון וועלט פערבאַנד פון אַלגעמיינע ציוניסטען אויף דער פּראָ־ווינץ. אַז צו דער אַרבייט וועלען צוגעצויגען ווערען אויך די יוגענד פערבאַנדען וואָס געהערען צום וועלט פערבאַנד „עקיבא", „הנוער הציוני", „החלוץ - הלאומי" און „ה.א.ה." אין דער פראַגע פון אָפּיציע לער אָנערקענונג פון וועלט פערבאַנד אין קאָנגרעס פּוילען האָט זיך די צענטראַלע פון קק"ל אין פּוי־לען געווענדעט נאָך אינסטרוקציעס קיין ירושלים.

אויפפאָרערונג צו יודישע אינוואלי־דען.

דער יודישער אינוואַלידען פערבאַנד אין וואַר־שע (גזשיבאָווסקאַ 5) רופט אַלע זיינע מיטגלידער צו מעלדען זיך אין סעקרעטאַריאַט פון פעראיין מיט די אינוואַלידען ביכלעך און צוגעגרייטע 3 פאָטאָ־גראַפיעס (פון פּאַספּאָרט טיפּ) כדי ארויסצובעקומען באַהן־לעגיטימאַציעס, ביז דעם 4טען ה.ח. (מיטי־וואָך) איינשליסליך. (יט"א.

פון דער הויף

סאָוויעטישער פעליעטאָן —:— פון א. מאַסטיאַרין

עס זענען דאָ מענשען, ביי וועלכע דאָס האַרץ איז די קעסטעלע דאַין מח זענען שטענדיג אין אַזאַ צושטאַנד, אַז ווי נאָר זיי גיבען זיך אַ הויב אין דער הויף, פערדרעהט זיך ביי זיי דער קאָפּ.

וועגען דעם איז אַפילו פערהאַן אַג'אַלט פאָלקס מעשה'לע :

אַ וואָל ף —דערצעהלט מען — איז אַריין אין אַ דאָרף און האָט דערזעהן, ווי אויף אַ דאַך שטעהט אַ שאָף. די שאָף האָט גראָד פערשטאַנען, אַז אַ דאַנק דעם ,וואָס זי שטעהט איצט אוי ף'אַ הויכען דאַך, האָט זי נישט וואָס מורא צו האָבען פאַר'ן וואָלף.- און זי האָט איהם אָנגעהויבען צו מאַכען מיט דער בלאָטע צוגלייך. דער וואָלף האָט אויסגעהערט די זידלעריי און האָט געזאָגט:

— נישט דו זידעלסט מיך דאָס, נאָר די הויכ־קייט אויף וועלכער דו ביזט אַרויפגעקראָכען צופעליג.

אָן אָט דער פאָלקס־מעשה'לע האָבען מיר זיך דערמאָנט, ווען מיר האָבען איבערגעלייענט דעם בריף ,וואָס עס האָט אונז צוגעשיקט אַ לעזער פון דער שטאָט וויטעבסק.

אין יענעם ברי ף ווערט דערצעהלט אַזאַ געשיכטע.

דער וויטעבסקער פאַרטיי - קאָמיטעט און אויך דער „גאָרסאָוויעט" (שטאָטישער סאָויעט) האָ - בען בעשלאָסען צו בעפעסטיגען מעהר די פינאַנ־ציעלע לאַגע אין די דערפער, און צוליב דעם זאָל מען צונויפרופען אַ צונויפפליה פון די פערטרע־טער פון אַלע „סעלסאָוויעטען" (דאָרפישע סאָ— וויעטען). און בעסטע פינאַנץ - טוער, דעם בע־שלוס האָבען אונטערגעשריבען דער סעקרעטאַר פון דעם „גאָרקאָם" (שטאָטישען קאָמיטעט), חבר באַשמאַטשניקאָוו, און דער פאָרזיצער פונ'ם „גאָר־סאָוויעט" חבר אַיוערין. אונטערגעשריבען און אָפּ־געדרוקט אין דער צייטונג.

עס איז אַוועק נישט מעהר ווי אַ וואָך און קיין וויטעבסק זענען זיך צונויפגעפלויגען צוויי הונ־דערט און פופציג פערטרעטער פון די „סעלסאָ־וויעטען". אַלע דעלעגאַטען זענען גקומען צו דער פערזאַמלונג, און דער פאָרזיצער פונ'ם „גאָרסאָ וויעט" דער חבר אַיוערין, איז געקומען זיי בעגריסען. אַרויף אויף דער טריבונע, האָט דער חבר בע־

קוקט די פערזאַמעלטע, פיינ ע מענשען, אָנגעזעהענע מענשען — פּרעזידענטען פון די „סעלסאָוויע־טען", דעפּוטאַטען, קאָלכאָזניקעס - אַקטיוויסטען, מ'קען זאָגען — די קרויז פון די „קאָלכאָזען" אין די דערפער.

דער חבר אַוועריין האָט געגעבען א קלונג מיט'ן גלעקעל, און ווען ס'איז שטיל געוואָרען, האָט ער האָט ער אויסגעשריגען אויפ'ן קול.

— איך שלאָג פאָר...

דאָ האָט ער געגעבען אַ הוסטעלע און גלייך אָנגעהויבען שרייען נאָך העכער:

— איך בעפעהל ,אַז אַלע פרעזידענטען פון די „סעלסאָוויעטען" זאָלען גלייך פערלאָזען דעם זאַל און זיך אומקעהרען צוריק, יעדער איינער אין זיין „סעלסאָוויעט".

אין זאַל איז געוואָרען אַזוי שטיל, אַז מען האָט געקענט הערען דאָס זשומען פון אַ פליג.

אַלע זענען געבליבען זיצען צעטומלט. דער ערשטער, וואָס איז געקומען צו זיך, איז געוועזן דער הבר ביאַלי, דער פּרעזידענט פונ'ם באַביני־טשער „סעלסאָוויעט". ער האָט שטיל און פריד־ליך און מיט אַ ציטער אין זיין שטים, זיך אויס־געדריקט, אַז ווי עס שיינט, איז דאָ אודאי פאָר־געקומען אַ מיספערשטענדניש, ווייל צונויפגע־רופען דעם צונויפפליה האָט דאָך דער „גאָרקאָם" צוזאַמען מיט'ן „גאָרסאָוויעט" פון וועלכען נישט

קיין אַנדערער, ווי דער חבר אַוועריין אַליין, איז דער פאָרזיצער.

דער חבר אַוועריין אָבער האָט זיך געהאַלטען פעסט אויף זיין פּאָזיציע אין דער הויף. ער האָט ווידער אויפ'ן קול אויסגעשריגען זיין בעפעהל און, ווענדענדיג זיך צום חבר ביאַלי, וועלכער האָט געהאַט דעם מוט צו זאָגען, אַז ער פער־שטעהט נישט, וואָס דאָ קומט פאָר, האָט דער חבר אַוועריין געזאָגט :

— און דיר בעפעהל איך שוין אַרויסצו־געהן פון דאַנען, און אַ־נו פרוב נאָר נישט פאָלגען מיין בעפעהל!

איבערראַשט פון אַזאַ איבערצייגענדער בעגרי־סונג, זענען אַלע פּרעזידענטען פון די „סעלסאָ־וויעטען" זיך צוגאַנגען און דער זאַל איז געבלי־בען לעדיג.

און דאַן איז אַוועריין אַוועק אַ צופרידענער עס האָט איהם שטאַרק הנאה געטון, וואָס ער שטעהט אַזוי הויך, אַז ער קען בעפעהלען און אַנדערע מוזען פאָלגען. די הויכקייט, אויף וועלכער מ'האָט איהם אַוועקגעשטעלט, האָט איהם אַזוי פער'שכור'ט, אַז דער קאָפּ האָט זיך איהם אַנש איגגאַנצען פערדרעהט...

עס איז דאָך נישט קיין קלייניגקייט — אַ פּרעזידענט פונ'ם „גאָרסאָוויעט" אין וויטעבסק!...